

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra geografie

Bakalářská práce

Koncepce atlasu pro potřeby veřejné správy za účelem plánování udržitelného rozvoje SO ORP Soběslav

Vypracoval: František Kotšmíd
Vedoucí práce: Mgr. Martin Blažek

České Budějovice 2013

Tímto prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval zcela samostatně pod vedením Mgr. Martina Blažka a uvedl v seznamu literatury veškerou použitou literaturu a další zdroje.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 24. 4. 2013

vlastnoruční podpis autora

Tímto děkuji vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Martinu Blažkovi, za odborné vedení, cenné rady a propůjčení odborné literatury a dalších zdrojů. Dále chci poděkovat kolegovi Čenku Ošmerovi za zapůjčení literatury o regionu a za poskytnutí kontaktů na vedoucí pracovníky veřejné správy v regionu. Na závěr bych také rád poděkoval pracovníkům Městských úřadů v Soběslavi a Veselí nad Lužnicí za názory ohledně sestavování konceptu atlasu.

Název bakalářské práce: Koncepce atlasu pro potřeby veřejné správy za účelem plánování udržitelného rozvoje SO ORP Soběslav

Název v angličtině: The concept of the atlas for the needs of public administration in order to plan for sustainable development MEP Sobeslav

Anotace:

Bakalářská práce diskutuje nad možnostmi trvale udržitelného rozvoje v oblasti SO ORP Soběslav. Cílem této bakalářské práce je vytvoření konceptu atlasu pro potřeby veřejné správy studovaného regionu. Zaměřuje se na celou oblast jakožto na funkční a spolupracující celek. Velký důraz je v práci kladen především na menší obce spadající do studovaného území. Provedená regionálně-geografická a fyzicko-geografická analýza je zaměřena na regionální aspekty trvale udržitelného vývoje území ve vztahu k místní regionální politice. V bakalářské práci jsou též naznačeny možnosti využití Geografických informačních systémů (GIS), právě v trvale udržitelném rozvoji regionu.

Klíčová slova: Trvale udržitelný rozvoj, regionálně geografická analýza, GIS, správní obvod obce s rozšířenou působností Soběslav, koncept atlasu

Abstract:

Bachelor's study discusses the possibilities of sustainable development in the administrative districts of municipalities with extended competence Soběslav. The aim of this work is to create an atlas conception for the needs of the public administration of the region of interest. It focuses on the entire area as the functional and collaborative unit. Big emphasis is placed on the work of smaller municipalities within the studied area. Performed regionally-geographical and physiographical analysis is focused on the regional aspects of sustainable development of the area in relation to the local regional politics. The work is also indicated the possibility of using Geographic Information Systems (GIS), just in the sustainable development of the region.

Keywords: Sustainable development, regionally-geographical analysis, GIS, administrative districts of municipalities with extended competence Soběslav, atlas concept

Obsah:

1 Úvod.....	7
1.1 Cíle práce.....	7
1.2 Metodika práce.....	8
2 Rozbor literatury.....	9
2.1 Územně specializovaná literatura.....	9
2.2 Literatura specializovaná na územní rozvoj.....	9
2.3 Odborně tematická literatura.....	10
3 Trvale udržitelný rozvoj.....	11
3.1 Definice trvale udržitelného rozvoje.....	11
3.2 Pilíře trvale udržitelného rozvoje.....	13
3.3 Politika územního rozvoje ČR.....	19
3.3.1 Trvale udržitelný rozvoj Jihočeského kraje.....	20
3.3.2 Trvale udržitelný rozvoj SO ORP Soběslav.....	22
4 Geografická charakteristika území.....	24
4.1 Základní charakteristika.....	24
4.2 Fyzicko-geografická charakteristika.....	26
4.2.1 Geomorfologie.....	26
4.2.2 Geologie.....	27
4.2.3 Pedologie.....	27
4.2.4 Klima.....	27
4.3 Ochrana přírody.....	29
4.3.1 Bioregiony.....	30
4.3.2 Vymezení skladebních částí ÚSES.....	30
4.3.3 Natura 2000.....	31
4.3.4 Ostatní ochrana.....	31
4.3.5 Ochrana zemědělského půdního fondu.....	32
4.4 Vývoj osídlení.....	33
4.5 Vývoj obyvatel.....	35
4.6 Přirozený přírůstek.....	36
4.7 Sídelní systém.....	37
4.8 Trh práce.....	39
4.9 Dopravní infrastruktura.....	42
4.10 SWOT analýza.....	44
5 Analýza vybraných atlasů.....	46
5.1 Hodnocení map.....	46
5.2 Tematický atlas Karlovarského kraje.....	47
5.3 Tematický atlas Olomouckého kraje.....	49
5.4 Tematický atlas kraje Vysočina.....	50
5.5 Hranicko – atlas rozvoje mikroregionu.....	51

6 Formát atlasu.....	53
7 Soubor jednotlivých částí atlasu.....	54
7.1. Hlavní tematické oblasti.....	54
7.2 Vymezení regionu.....	55
7.2.1 Geografické vymezení.....	55
7.2.2 Administrativní vymezení.....	55
7.3 Přírodní podmínky.....	55
7.3.1 Geologie, geomorfologie.....	55
7.3.2 Využití ploch, půdy.....	56
7.3.3 Vodstvo.....	56
7.3.4 Ochrana přírody.....	57
7.4 Obyvatelstvo.....	58
7.4.1 Hustota zalidnění.....	58
7.4.2 Přírůstek/úbytek obyvatel.....	59
7.4.3 Ekonomická aktivita obyvatel a vzdělání.....	59
7.5 Hospodářství a společnost.....	60
7.5.1 Hlavní hospodářské oblasti.....	60
7.5.2 Míra nezaměstnanosti.....	60
7.5.3 Investice do regionu a zahraniční kapitál.....	61
7.5.4 Doprava.....	61
7.5.5 Služby a cestovní ruch.....	62
7.6 Pilíře udržitelného rozvoje.....	63
8 Závěr.....	64
9 Seznam použité literatury.....	65
10 Internetové zdroje.....	68
11 Seznam zkratk.....	71
12 Seznam tabulek, obrázků a grafů.....	72
13 Seznam příloh.....	73
14 Přílohy.....	74

1 ÚVOD

1.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je vytvoření konceptu atlasu pro potřeby veřejné správy, kvůli čemuž bylo potřeba analyzovat data socioekonomického charakteru a data vztahující se k životnímu prostředí, přičemž největší důraz byl kladen na vývoj obyvatelstva, ochranu životního prostředí, vývoj sídelních systémů, ekonomických možností regionu a potenciálu lidských zdrojů za účelem trvale udržitelného rozvoje na úrovni správního obvodu obce s rozšířenou působností. Tato práce je zaměřena na zpracování a popsání získaných dat v co nejaktuálnějším znění pro potřeby místní veřejné správy.

První část této bakalářské práce seznámí čtenáře s teorií trvale udržitelného rozvoje, jeho možnostmi výkladu a s jeho praktickým využitím ve veřejné správě a s tím související politikou udržitelného rozvoje na odlišných úrovních.

Následující část práce se zaměří na regionálně geografickou analýzu zkoumaného území, týkající se obyvatel, sídelního systému, trhu práce a potencionálních zdrojů, možností využití jednotlivých pracovních odvětví v regionu, dopravních možností, ochrany přírody a ostatních biogeografických aspektů. Tato kapitola slouží především k seznámení čtenáře se zkoumaným regionem, jeho charakteristikou a nejdůležitějšími daty výše zmíněných témat. Tato část práce pak bude zakončena finální SWOT analýzou s vyzdvižením hlavních bodů, které byly v kapitole zaznamenány.

V dalších kapitolách bude provedeno zkoumání již sestavených regionálních atlasů a uspořádány výsledky, díky kterým bude možno vytvořit koncept atlasu SO ORP Soběslav ve formě tištěné publikace, která místní samosprávě napomůže v plánování trvale udržitelného rozvoje.

Velká část práce bude pak zaměřena na využití Geografických informačních systému (GIS) ve veřejné správě, s jejichž pomocí budou vypracovány ukázkové mapové listy. Metody použití GIS za účelem analýzy trvale udržitelného rozvoje budou představeny na vybraných datech, vztahujících se k hlavnímu tématu práce.

1.2 Metodika práce

Prvním krokem při vypracovávání bakalářské práce, byla rešerše literatury, případně dalších zdrojů. Z literatury šlo především o zdroje regionálních dat, data týkající se trvale udržitelného rozvoje a zabývající se teorií jednotlivých geografických odvětví. Velká většina statistických dat byla pořízena z internetového serveru Českého statistického úřadu a pracovišť veřejné správy na území Jihočeského kraje, především pak využití dat aktuálních k 31. 12. 2010. Kompletní výsledky z aktuálního Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2011, nebyly během psaní této práce dosud k dispozici. Data byla v mé práci zpracována do tabulek, grafů a především do mapových výstupů, jakožto do jednoho z hlavních výsledků této práce.

Data pro historický vývoj obyvatel byla získána v historickém lexikonu obcí pro rok 1869 - 2001, vydaného Českým statistickým úřadem a v odborné literatuře, zaměřené na vývoj Soběslavska. Data zaměřující se na průmysl, občanské vybavení a využití ploch v regionu, byla získána především z textové části územně analytických podkladů ORP Soběslav, konkrétně z jejich 1. aktualizace 2010 z webového serveru města Soběslav. Informace o aktuálním stavu, především infrastruktury poskytly mapové listy a kartogramy z webu Jihočeského kraje – územního plánování, konkrétně z kapitoly podkladů pro rozvoj trvale udržitelného území. Další data, použitá v bakalářské práci pochází z veřejně dostupných webových serverů veřejné správy na úrovni kraje.

V práci byla sestavena také SWOT analýza, která vznikla na základě geografické charakteristiky regionu a na jejichž výsledcích byla sestavena některá témata navrhovaného atlasového díla. Pro zjištění vhodnosti navrhovaných témat koncepce atlasu, byli zkontaktovaní pracovníci Městských úřadů v Soběslavi a ve Veselí nad Lužnicí, po jejichž připomínkách byla některá témata upravena.

Aby byl tento koncept atlasu objektivní a odpovídal požadavkům pozorovatele, bylo zapotřebí splnit několik kritérií, která jsou požadována i u oficiálně vydaných atlasů, ať už jsou nadnárodního, národního nebo regionálního měřítko. Proto bylo vybráno několik atlasových děl zabývajících se regionálním zkoumáním, konkrétně tři atlasy krajů a jeden atlas mikroregionu. Cílem tohoto porovnávání bylo zjistit kvalitu a vhodnost mapových děl a zejména to, co je nejdůležitějším a zásadním cílem čtenáře, který do konkrétního atlasu nahlíží.

2 ROZBOR LITERATURY

2.1 Územně specializovaná literatura

Vzhledem k faktu, SO ORP Soběslav je relativně malé rozlohy a v rámci České republiky odpovídá spíše venkovskému regionu, se mnoho odborných publikací zabývajících se tímto tématem do hloubky dosud nenapsalo. Nejvíce vyčerpávající informace ze všech sfér regionu, nalezneme ve dvoudílné publikaci od **Petra Lintnera** (2009 a 2010). Tento ředitel soběslavského gymnázia se problematikou Soběslavska zabývá již několik let a za tu dobu stačil vydat několik publikací – zejména obecně informačního nebo vědecko-historického charakteru. V této práci použité publikace Petra Lintnera, byly přínosné zejména v kapitolách, kde jsou zpracovávána historická data či data o přírodě a její ochraně. Toto dvoudílné dílo obsahuje velké množství historických i současných fotografií, které v mnohém napomohly při psaní této bakalářské práce. Podobnou knihou zabývajících se taktéž historií a současností Soběslavska určenou pro širokou veřejnost, je publikace **Václava Boušky** (1990). Jedná se o brožuru vydanou k šestistému výročí od založení města Soběslavi. Za velmi přínosný aspekt může být považována kapitola, jež se do hloubky zabývá vývojem počtu obyvatel. U výše zmíněných publikací oceňuji především množství informací pocházejících z (pro veřejnost nepříliš přístupného) městského archivu, ovšem postrádám zde větší množství dat a informací ze současného stavu okolních obcí a data socioekonomického charakteru.

2.2 Literatura specializovaná na udržitelný rozvoj

Pro pochopení a jasné určení definice trvale udržitelného rozvoje, bylo použito a prostudováno několik odborných publikací. První z nich byla od **Pavla Nováčka** (2010), který velice do hloubky popsal teorii trvale udržitelného rozvoje na všech myslitelných úrovních společnosti. Toto téma používá především jako globální a celosvětové východisko pro řešení nadnárodních společenských krizí. V této práci jsem velice ocenil přehledné, a i pro laika dobře pochopitelné teorie trvale udržitelného rozvoje. Pro porovnání byly prostudovány také zahraniční články, zabývajících se teorií trvale udržitelného rozvoje. Pro příklad uveďme ty nejdůležitější autory, tedy **Annemarie van Zeijl-Rozema** (2008), **Peter Söderbaum** (2008) či **Stephen Morse** (2008). Jejich odborné články pojednávají na téma udržitelného rozvoje v celosvětovém měřítku, ale zároveň uvádějí jejich teorie a definice, které bylo možno porovnat

s teoriemi prezentovanými Nováčkem. Další práce, která byla v tomto díle značně důležitá, byla práce **Jiřího Hona** (2008), zabývající se již konkrétním územím, a to Jihočeským krajem a jeho udržitelným rozvojem. Jedná se o publikaci určenou výhradně pro potřeby veřejné a státní správy, tudíž jsou informace věcné, ovšem v mnohém, pro psaní této bakalářské práce, nepoužitelné. Mnohem zásadnějším titulem byla odborná publikace pro potřebu veřejné správy, kterou sestavil **Aleš Valder**. Ta se totiž zabývá konkrétně mnou studovaným územím SO ORP Soběslav a byla mi asi největším přínosem, co se dat ohledně politiky udržitelného rozvoje týče. Nabídl řešení konkrétních problémů v regionu a definovala potřeby a možnosti konkrétní studované oblasti.

2.3 Odborně tematická literatura

Základem pro tvorbu mapových listů a atlasu samotného, je teoretické kartografické pojednání o tvorbě map. Nejdetailněji se tímto tématem zabývá **Vít Voženilek** (1999), který ve své publikaci uvádí všeobecné základy koncepce tematických map, konstrukční zásady, informace o obsahu mapových děl a všechny potřebné náležitosti, které je potřeba znát při návrhu atlasového díla. Pro tuto práci velmi důležitou kapitolou byl zejména popis kritérií při hodnocení tematických map. Hodnotnou pomůckou byla i publikace opět od **Víta Voženílka a Jaromíra Kaňoka** (2011), zabývající se metodami tematické kartografie, zejména vizualizací prostorových jevů. Zásadami ve tvorbě map se také zabývá publikace **Davida E. Davise** (2000) – tentokrát se ovšem jedná o ryze praktickou pomůcku při tvorbě samotných mapových listů. Takzvanou geoinformatikou a problematikou elektronické tvorby map se detailně zabývá práce **Petra Rapanta** (2006), podobně jako publikace společnosti **ESRI** (2004, 2006), která uživatele již konkrétně seznamuje s využitím geografických informačních systémů, zejména využití softwaru ArcGIS.

Jedním z nejdůležitějších zdrojů, ze kterých bylo při vytváření mapových listů čerpáno, byla publikace **Víta Voženílka** (2008), která se zabývá spíše experimentálním mapováním regionu o malé ploše - svou rozlohou velmi podobnou námi zkoumanému SO ORP Soběslav. Toto dílo nabízí vyčerpávající kartografické, socioekonomické i jiné informace o mikroregionu. Podobnými, i když ne tolik rozsáhlými publikacemi jsou regionální atlasy, jejichž náplň je detailněji rozepsána v kapitole 5. Za zmínku stojí zejména atlasové dílo **Václava Touška** (2008).

3 TRVALE UDRŽITELNÝ ROZVOJ

3.1 Definice trvale udržitelného rozvoje

Termín „trvale udržitelný rozvoj“ je relativně mladý. Podle **Josefa Markvarta** (2000) se ve své surové podobě objevuje teprve od roku 1972, kdy jej v časopise „The Ecologist“ použil Edward Goldsmith¹, jakožto pojem „sustainability“, česky – trvalá udržitelnost. Ve stejné době přišla skupina vědců pod záštitou Massachusetts Institute of Technology (MIT) se studií, která tvrdila, že nekonečný ekonomický růst není možný v prostředí, kde jsou limitované zdroje. Jednalo se o studii kritických environmentálních problémů (SCEP). Kolektiv odborníků z MIT, vedený Dennisem Meadowsem², dal vzniknout publikaci „Meze růstu“, známé také jako „První zpráva Římského klubu“. Tato publikace pojednávala o možných rizicích, ohrožujících lidstvo a biosféru. Zároveň nabádala, jak se takovým rizikům vyhnout – vytvořením ekologické a ekonomické stability, která bude trvale udržitelná.

Budeme-li citovat Josefa Markvarta v časopise Urbanismus a územní rozvoj 5/2000, dozvíme se, že: *„Římský klub vznikl ke konci šedesátých let jako reakce na důsledky nezřízeného ekonomického růstu západních zemí. V roce 1968 Aurelio Peccei, viceprezident společnosti Olivetti, rozeslal pozvánky třiceti evropským vědcům a podnikatelům, aby se v Římě zúčastnili diskuze k narůstajícím světovým problémům. Účastníci tohoto setkání podpořili založení organizace, zvané Římský klub jako nevládní instituce, jejíž členové vystupují jako samostatné osoby a nevyjadřují zájem jakékoliv skupiny nebo země. Hlavní činností klubu se stalo metodologické zkoumání budoucího vývoje, vyúsťující v tzv. zprávy Římského klubu. Nejznámější je zpráva první, vydaná pod názvem Meze růstu. Dalšími významnými zprávami jsou: Lidstvo na rozcestí, Přetvořit mezinárodní řád, Konec věku plýtvání, Cíle pro lidstvo. Celkem Římský klub vydal jedenáct takových zpráv.“*

Během sedmdesátých let bylo vydáno ještě několik publikací a vědeckých prací, které díky konceptu trvale udržitelného rozvoje přinášely nový pohled na ekonomický rozvoj a zabezpečování ekonomického růstu. Mezníkem byl rok 1980, kdy tři nejvýznamnější světové organizace – Světový fond na ochranu přírody (WWF), Světový

¹Edward Goldsmith (1928 – 2009), anglofrancouzský environmentalista a spisovatel, editor časopisu „The Ecologist“

²Dennis Meadows (1942), americký vědec, autor díla Meze růstu („The Limits to Growth“ 1972)

svaz na ochranu přírody (IUCN) a Program OSN na ochranu přírody (UNEP), publikovaly „Světovou strategii ochrany životního prostředí“ (World Conservation Strategy – WCS), kde byl poprvé oficiálně akceptován pojem „trvale udržitelný rozvoj“ a prioritně vyzdvížena ochrana životního prostředí. V roce 1987 přijalo valné shromáždění OSN zprávu „Naše společná budoucnost“, vypracovanou Světovou komisí pro životní prostředí, ve které byla uvedena definice:

„Trvale udržitelný rozvoj je rozvoj, který zabezpečuje uspokojení současných potřeb, aniž by ohrozil možnosti uspokojení potřeb generací budoucích.“

Základní východiska trvale udržitelného rozvoje byla formulována v roce 1990 Centrem pro lidská práva OSN ve zprávě pod názvem „Lidé, sídla, životní prostředí a rozvoj“. Toto centrum založilo „Program pro trvalý rozvoj měst“ a v předmluvě publikace jsou uvedeny další definice, jak můžeme trvale udržitelný rozvoj také chápat. Ve svém výše zmíněném článku pro časopis Urbanismus a územní rozvoj 5/2000 jej citoval Josef Markvart:

„Trvale udržitelný rozvoj znamená celkové zlepšení kvality života ... je neakceptovatelné, dokonce nehumánní hovořit o dlouhodobé udržitelnosti kvality životního prostředí, aniž je vzata v úvahu otázka pouhého přežití lidí jako základní otázka humánnosti.“

„Trvale udržitelný rozvoj znamená uspokojení potřeb současné generace, aniž by byly omezeny nároky budoucích generací. Každému člověku přiznává právo na základní životní standard, adekvátní pro zdraví, dostatek potravy, oděvu, přístřeší, lékařské péče a nezbytných sociálních služeb.“

V dalších tvrzeních jsou v publikaci uvedena fakta, že hlavní zodpovědnost za změnu přístupu k produkci nesou hlavně industrializované země a že lidská sídla, především pak velké aglomerace, jsou hlavními aktéry degradace životního prostředí.

Významným mezníkem na poli trvale udržitelného rozvoje ve světovém měřítku, byla zajisté světová konference OSN o životním prostředí a rozvoji v Rio de Janeiru v roce 1992, jinak nazývaném také jako „Summit Země“. Právě zde byly formulovány základní principy a pilíře trvale udržitelného rozvoje v globálních rozměrech.

Výsledkem konference se stala „Deklarace z Ria o životním prostředí a rozvoji (Charta Země)“ a vytvoření Agendy 21 – akčního plánu, jenž určuje hlavní úkoly v ochranně životního prostředí. Výše zmíněná deklarace obsahuje celkem 27 principů trvale udržitelného rozvoje, z nichž Markvart v již několikrát citovaném článku (viz. výše) vyzdvihl především tyto nejdůležitější: usměrnit zdravý hospodářský růst, změnit kvalitu hospodářského růstu, uchovávat a obohacovat bázi přírodních zdrojů, zajistit udržitelnou úroveň populace, integrovat ekonomické a ekologické principy, reformovat mezinárodní hospodářské vztahy a posílit mezinárodní spolupráci.

V roce 2004 vydala Evropská komise publikaci „Evropa 2000+“, která stanovuje hlavní principy trvale udržitelného rozvoje vztahující se konkrétně na evropský kontinent. Jedná se o právně nezávazný, ovšem základní koncepční dokument. Vypracovala jej Evropská komise v souvislosti se změnami přechodu z Evropského společenství k Evropské Unii. Hlavními východisky jsou zde uvedeny: dosažení sociální a ekonomické soudržnosti, rozvoj transevropských sítí a ochrana životního prostředí včetně plánování budoucnosti města a venkova.

Za nejucelenější a asi nejlépe formulovanou definici trvale udržitelného rozvoje můžeme dle Ivana Ryndy (2006) považovat tuto, která je v českém prostředí asi nejčastěji používána a můžeme se s ní setkat při výuce na středních i vysokých školách.

„Trvale udržitelný rozvoj je komplexní soubor strategií, které umožňují pomocí ekonomických nástrojů a technologií uspokojovat sociální potřeby lidí, materiální i duchovní, při plném respektování environmentálních limitů. Aby to bylo v globálním měřítku současného světa možné, je nutné nově redefinovat na lokální, regionální i globální úrovni je jejich instituce a procesy.“

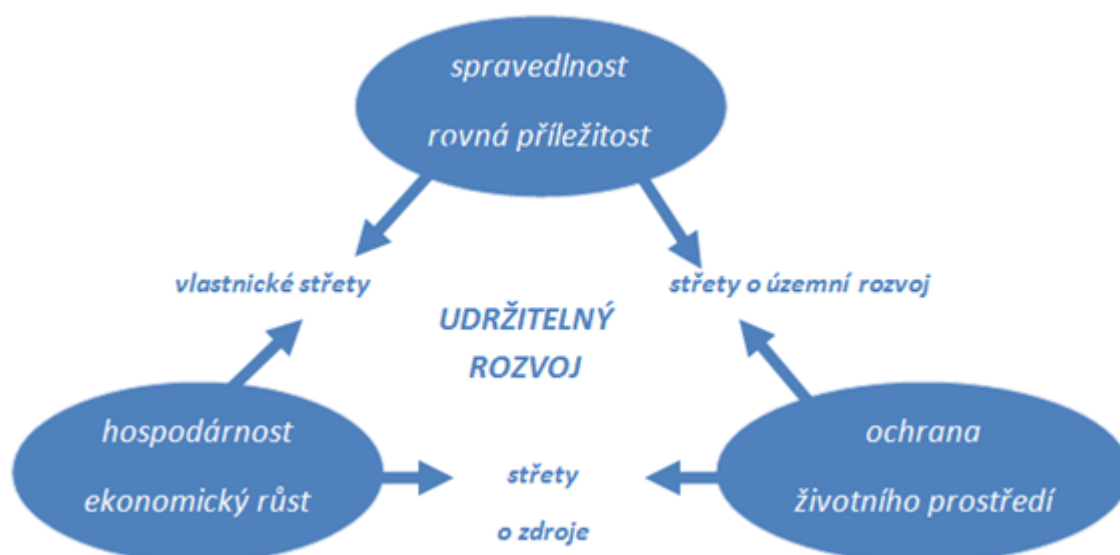
Ivan Rynda, Udržitelný rozvoj a kvalita života, 2006

Na trvale udržitelný rozvoj je pamatováno samozřejmě i v legislativě České republiky. Zabývá se jím množství zákonů v rozmanitých směrech, například zákon o ochraně ovzduší (č.309/1991 Sb.), o péči o zdraví lidu (č.20/1966 Sb.), o ochraně přírody a krajiny (č. 114/1992 Sb.), o posuzování vlivu na životní prostředí (č.224/1992 Sb.), či o územním plánování a stavebního řádu (č. 50/1976 Sb.). Nejdůležitější definicí v platné legislativě České republiky je zejména v zákoně o životním prostředí č.17/1992 Sb. v § 6, ve znění:

„Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“

3.2 Pilíře trvale udržitelného rozvoje

Ze všech výše uvedených definicí trvale udržitelného rozvoje, můžeme určit tři základní pilíře udržitelnosti, které se od nich odvíjejí – ekologický, ekonomický a sociální. Udržitelný rozvoj je ideální za předpokladů, že jsou všechny tři pilíře vyvážené.

Trojúhelník střetů v územním plánování, zdroj: Campbell 1996, vlastní zpracování

Za **ekologický pilíř** považujeme vztah lidí a přírody. Jde především o hospodaření s přírodními zdroji, v takovém měříku, aby se obnovitelné zdroje stačily alespoň ve stejném množství obnovit, a aby s neobnovitelnými zdroji bylo nakládáno šetrně a hledaly se jejich případně alternativy s co nejmenším vlivem na životní prostředí.

V současné době je v ekologickém pilíři potřeba splňovat tři základní podmínky, které však ani z daleka splňovány nejsou a v některých odvětvích jsou jejich limity i mnohonásobně překračovány. Dle amerického ekologického ekonoma Hermana Dalého¹ (1991) to jsou tyto:

¹Herman Daly (1938) – americký ekonom, bývalý vedoucí pracovník Světové banky, kde určoval politiku udržitelného rozvoje, spoluzakladatel magazínu Ecological Economics

- intenzita využívání obnovitelných zdrojů nepřekračuje rychlost jejich regenerace.
- intenzita využívání neobnovitelných zdrojů nepřesahuje rychlost, s níž jsou vyvíjeny jejich trvale udržitelné obnovitelné náhrady.
- intenzita znečišťování nepřesahuje asimilační kapacitu životního prostředí.

Překračovány nejsou pouze limity zdrojů, ale také hranice výstavby obytných i výrobních nemovitostí, aniž by byla adekvátně nahrazena škoda na životním prostředí zapříčiněných právě lidskou výstavbou. V současné době je proto nařízeno mnoho nadnárodních i celosvětových opatření (např. vyhlášky Evropské Unie apod.), které stanovují omezení lidských zákroků a hospodářského využití v zatěžování životního prostředí, zejména ve zvláště cenných lokalitách. V celosvětovém měřítku se problematikou ekonomických zátěží zabývají nejvíce ekonomicky nejsilnější země, které jsou shodou okolností ovšem také největšími znečišťovateli. Jde především o sociálně i ekonomicky rozvinuté státy s demokratickým zřízením a s rozvinutou státní správou napojenou na mezinárodní společenstva.

Podstatou **ekonomického pilíře** trvale udržitelného rozvoje, je jednoduché pravidlo, že by nemělo být spotřebováno více, než jsme sami schopni vyprodukovat, tedy že zachováme bohatství jako základní kapitál pro další generace. Podle zprávy Světové banky (2006) sestává toto bohatství z přírodního kapitálu, vyrobeného kapitálu a nepostižitelného kapitálu, představovaného lidmi, institucemi a vzděláním. Za nejefektivnější způsob udržování tohoto bohatství můžeme pokládat postupné nahrazování přírodního kapitálu kapitálem nepostižitelným. Za pozitivní důkaz významu tohoto pilíře můžeme považovat to, že se trvale udržitelného rozvoje dlouhodoběji dosahuje technologickými a organizačními inovacemi, intenzifikací a vyšší kvalitou a produktivitou lidské práce a ne vyššími zásahy do přírodních zdrojů. Pozitivními kroky ekonomického pilíře je například odstraňování ekologických zátěží z minulých dob, využívání energeticky a surovinově nenáročných technologií či používání prostředků a technologií šetrných k životnímu prostředí.

Pilíř trvalé sociální udržitelnosti (**sociální pilíř**) by měl být ideálně takový, že kombinace populace, kapitálu a technologie bude ve společnosti nastavena tak, aby životní úroveň každého člověka byla adekvátní a bezpečná. Sociální pilíř trvale udržitelného rozvoje lze vyjádřit jako sociální soudržnost neboli tzv. kohezi. Tento faktor porovnává v globálním měřítku Rozvojový program OSN (United Nations Development Program, UNDP), který u všech členských států OSN porovnává tři indikátory o stejné důležitosti, čímž získává hodnoty tzv. indexu lidského rozvoje (Human Development Index, HDI). Těmito indikátory jsou: předpokládaná délka lidského života při narození, ekonomický index při hrubém domácím produktu na obyvatele a index vzdělání, vycházející z podílu gramotnosti obyvatelstva daného státu, včetně průměrné doby školního vzdělání. Vývoj těchto tří indikátorů je dlouhodobě sledován. HDI vychází z přesvědčení, že nejdůležitějšími faktory kvalitního života jsou: možnost žít dlouhý život, možnost získávat vědění, možnost přístupu ke zdrojům nutným pro zajištění důstojného života (Nováček, 2010). Index lidského rozvoje se vyjadřuje hodnotou na škále 0 – 1, přičemž čím vyšší je hodnota indexu, tím je životní úroveň sledovaného státu vyšší. Na úrovni Evropy můžeme sledovat, že se HDI zvyšuje souběžně s průměrnou výší průměrných příjmů a částečně také z míry předpokládané délky života.

Srovnáním hodnot HDI a HDP u jednotlivých evropských zemí můžeme zjistit, že evropské postsocialistické země dosahují lepšího umístění v žebříčku HDI nežli HDP, neboť zde byl kladen velký důraz na gramotnost, vzdělání a základní lékařskou péči poskytovanou každému. (Nováček, 2010). Opačné hodnocení, tedy vysoké HDP, ale nízké HDI, dosahují země Blízkého východu, kde je to způsobeno především nerovnoprávností žen a tím i nižší mírou gramotnosti a vzdělání.

Ve světě je dnes pro určení životní úrovně používáno mnoho indikátorů z mnoha odvětví; pro příklad - sledování hodnot Divizí OSN pro udržitelný rozvoj (UN Division for Sustainable Development), do nějž se zapojily organizace světového významu jako UNEP, Světová banka, OECD, WHO, WRI a další. Výsledkem je soubor 134 indikátorů, zasahujících do všech tří pilířů trvale udržitelného rozvoje (Nováček, 2010)

V rámci Evropské Unie jsou indikátory udržitelného rozvoje součástí Strategie udržitelného rozvoje pro Evropskou Unii z roku 2001, respektive součástí její aktualizace z roku 2006 (po připojení dalších členských států). Zaměřuje se zejména na změny klimatu, udržitelnost dopravy, udržitelnost spotřeby a výroby, zachování přírodních zdrojů, demografické otázky či chudobu ve světě. (Nováček, 2010).

3.3 Politika územního rozvoje České republiky

Politika územního rozvoje České republiky je dána zákonem č. 183/2006 Sb. § 18 a § 19 o územním plánování a stavebním řádu ve znění: „*Politika územního rozvoje ČR je nástrojem územního plánování, který určuje požadavky a rámce pro konkretizaci ve stavebním zákoně obecně udávaných úkolů územního plánování v republikových, přeshraničních a mezinárodních souvislostech, zejména s ohledem na udržitelný rozvoj území.*“ Je nastavena tak, aby přímo seděla na jedinečný charakter území a strukturu osídlení ČR a zároveň splňuje normy a smlouvy vydané Evropskou unií a dalšími mezinárodními a nadnárodními institucemi, jichž je Česká republika součástí. Nutností je také brát zřetel na programy trvale udržitelného rozvoje sousedních států. Vymezuje koridory, osy a plochy s ohledem na potřeby rozvoje státu, jenž jsou odůvodněny ve stavebním zákoně, konkrétně v § 5 zdůvodňují zásahy do působnosti podřízených orgánů. Je zpracována na základě analýz, jejichž výsledky jsou obsaženy v materiálu „Podklady a východiska“.

Republikovými prioritami politiky územního rozvoje je ochrana životního prostředí, civilizačních a kulturních hodnot, včetně architektonického a urbanistického dědictví, zachování krajinného rázu, struktury osídlení a jedinečné urbanistické struktury oblastí. Ochrana musí být provázána s ekonomickými a sociálními potřebami, tudíž v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje (viz. předchozí kapitola). Významnou vazbou republikových priorit je součinnost s Územní agendou Evropské Unie pro konkurenceschopnější a udržitelnou Evropu rozmanitých regionů (ÚA EU). Dalšími republikovými prioritami je předcházení prostorové sociální segregaci obyvatelstva s negativními vlivy na soudržnost obyvatel, vytváření podmínek pro nápravu náhlých hospodářských změn a s tím související vytváření pracovních příležitostí zejména v regionech ekonomicky slabších, podpora polycentrického rozvoje sídelní struktury a navazování partnerských vztahů mezi jednotlivými sídly, hospodárné využívání opuštěných ploch a nemovitostí (tzv. Brownfields), podpora cestovního ruchu v regionech, vytváření lepší dopravní dostupnosti a zkvalitnění její infrastruktury nebo zlepšování podmínek pro ochranu před potencionálním nebezpečím (zejména povodně, požáry apod.).

3.3.1 Trvale udržitelný rozvoj Jihočeského kraje

Hlavní prioritou při řešení zásad územního rozvoje Jihočeského kraje (dále jen ZÚR JČK) je rozvoj prosperity a konkurenceschopnosti kraje posilováním jeho atraktivity pro podnikání a investice a zkvalitňování životních podmínek při zachování základních požadavků trvale udržitelného rozvoje. Přednostmi kraje je samozřejmě dodržování celonárodních priorit (viz. předešlá kapitola), ovšem je nutno brát zřetel i na specifické potřeby a podmínky tohoto regionu. Významnou položkou je ochrana podzemních i povrchových vod, především díky přítomnosti velké sítě rybníků a dalších vodních nádrží, a především díky lokalizaci řeky Vltavy a jejího povodí.

Trvale udržitelný rozvoj Jihočeského kraje není prioritou této práce, tudíž tu jsou uvedeny jen základní informace ohledně hlavních tematických okruhů formou SWOT analýzy dle publikace „Rozbor trvale udržitelného rozvoje území Jihočeského kraje“ z roku 2008. (EXOTOXA s.r.o., 2008)

Horninové prostředí a geologie

- dostatečné zásoby stavebního kamene a štěrkopísku, zajišťující zásoby pro několik dalších desetiletí
- nedostatečný stav ochrany geologických ložisek a přítomnost stávající ekologické zátěže

Voda a vodní režim

- dostatečné množství vodních zdrojů, kvalitní podzemní vody, příznivý stav vodního režimu v krajině
- existence lokálně znečištěných zdrojů podzemní vody, nedostatečné zásobování kvalitní pitnou vodou v okrajových oblastech kraje

Ovzduší

- s výjimkou přízemního ozonu nedochází k překračování emisních limitů, separace odpadů v obcích
- nedostatečná skládková kapacita v okresech Český Krumlov a Tábor, velká část území je v oblastech s vysokým rizikem výskytu radonu

Příroda a krajina

- vysoký podíl oblastí s rozvinutou a zachovalou krajinou, nízký podíl urbanizované krajiny, dobrá péče o zvláště chráněná území, široký výskyt chráněných živočichů i rostlin
- poškození krajinného rázu chladírenskými věžemi jaderné elektrárny Temelín, nevhodné způsoby hospodaření na některých pozemcích a rybnících

Zemědělský půdní fond

- významné rybníkářství, snížení použití chemických hnojiv a pesticidů po roce 1989, rozvinuté lesní ekosystémy s vysokou ekologickou stabilitou, trvale obnovitelný zdroj přírodního bohatství, vysoký podíl lesa v poměru s plochou regionu, v rámci ČR dobrý stav lesů
- podprůměrné zastoupení zemědělského půdního fondu, horší půdní a klimatické podmínky pro zemědělství (především v jižní části regionu), narušení lesních ekosystémů na území Národního parku Šumava

Dopravní infrastruktura

- strategická poloha regionu celoevropského významu na dopravní ose sever – jih, realizace napojení na celoevropskou dálniční síť, zahájení prací na splavnění Vltavské vodní cesty
- špatný stav silniční sítě, problematická dopravní obslužnost některých venkovských oblastí, železniční infrastruktura neodpovídající požadavkům a potřebám Evropské Unie, absence letiště mezinárodního významu

Technická infrastruktura

- vysoká úroveň napojení lidí na veřejné vodovody, kanalizaci, vysoký podíl plynofikace, zvyšující se podíl recyklace odpadu, dobrý potenciál kraje na využití obnovitelného zdroje biomasy
- špatný technický stav rozvodných sítí tepla, relativně nízké využití obnovitelných zdrojů energie, nízký podíl využití odpadů jako paliva

3.3.2 Trvale udržitelný rozvoj SO ORP Soběslav

Priority zkoumaného území jsou téměř totožné s těmi, které byly řešeny v předchozí kapitole. Je ovšem potřeba, zaměřit se na konkrétní požadavky regionu a vyloučit priority určené pro ostatní lokality Jihočeského kraje, které s SO ORP Soběslav nesouvisí.

Horninové prostředí

- historicky významné ložisko rašelinných půd s dostatečnými zásobami, plochy pro dobývání nerostů nejsou v regionu specifikovány
- v okolí vodních toků je poměrně vysoká hladina podzemních vod, vysoký výskyt radonu
- přítomnost starých ekologických zátěží, ovšem jejich postupné odstraňování. Staré zátěže území a kontaminované plochy byly v rámci města Soběslav evidovány ve třech případech – na skládce, v areálu Lada a areálu Jihočeských dřevařských závodů. Lokality již byly sanovány nebo se na jejich sanaci v současné době pracuje.

Voda a vodní režim

- dostatečné řešení odvádění dešťových ploch, dostatečné množství vodních zdrojů pro individuální potřeby s ochranným pásmem 10 metrů.
- revitalizace tras potoků pro zvýšení samočisticí schopnosti
- existence lokálně znečištěných zdrojů pitné vody, ovšem postupné čištění a odkanalizování ve většině obcí regionu, z toho odvozené doplňování vodárenské soustavy v okrajových zónách regionu a v rozvojových zónách

Ovzduší

- kvalita ovzduší je dobrá i přes to, že vůči zbytku Jihočeského kraje je emisní zátěž lehce zvýšená. K překračování emisních limitů s výjimkou přízemního ozonu nedochází. Hygiena životního prostředí v regionu kolísá, neboť zvýšená emisní zátěž je zaznamenána zejména na linii komunikace I/3 (velká intenzita dopravy) a v centrech měst Soběslav a Veselí nad Lužnicí. Naopak v lokalitách jako je povodí Lužnice, obce Chlebov nebo Nedvědice není emisní zátěž dlouhodobě znatelná.

Příroda a krajina

- nízké narušené stávajících ekosystémů, relativně přirozený charakter reliéfu předurčující vedení migračních cest neboli biokoridorů, nízký podíl urbanizované krajiny. Vysoká úroveň ochrany rostlin a živočichů zvláště v chráněných oblastech.
- úbytek zeleně vlivem zastavování a zpevňování ploch, nedostatečné respektování stanovených prvků ÚSES

Zemědělský půdní fond

- vytváření protierozních mezí, dřívě i odvodňování a meliorace za účelem zlepšení půdní úrodnosti. Nachází se zde příznivé klimatické i půdní podmínky pro zemědělskou výrobu.
- nepříznivá je druhová skladba lesů v regionu, devastace vlivem rekreačního využití jako je zřizování příjezdových cest nebo výstavba individuálních rekreačních nemovitostí přímo v lesích.

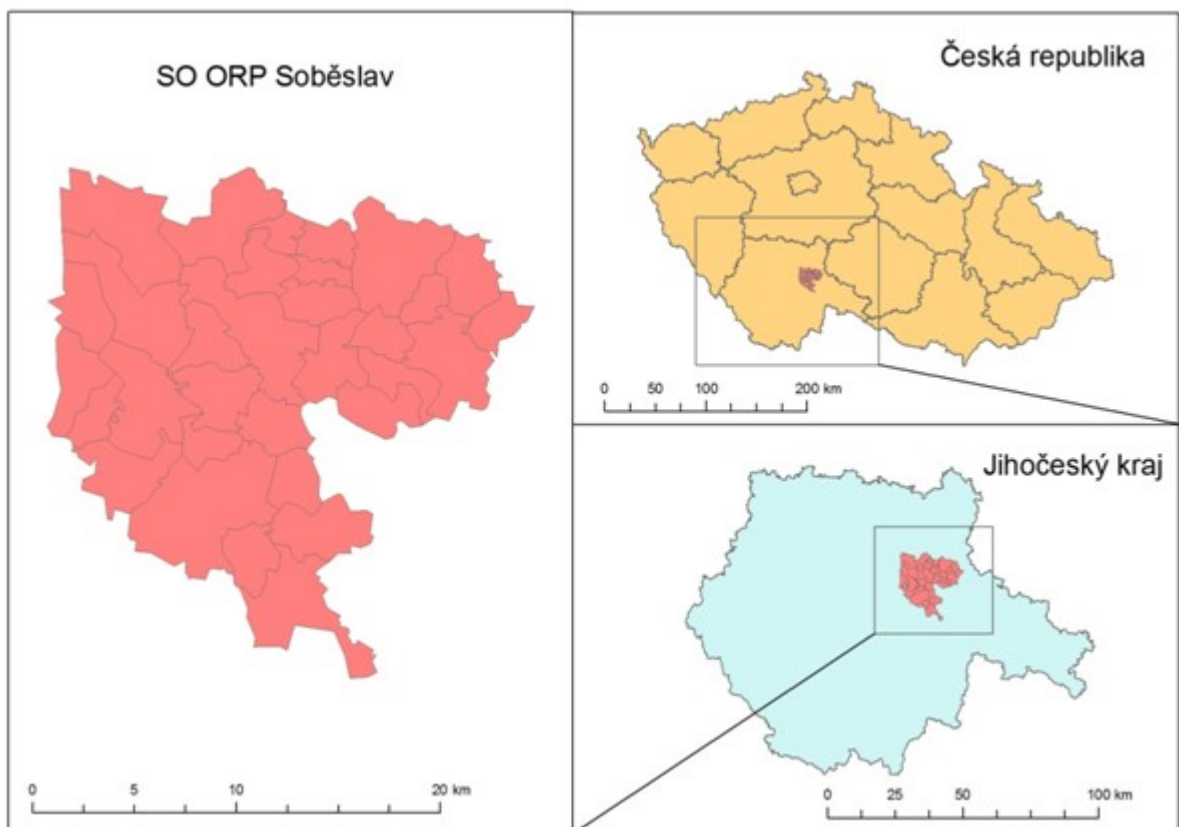
Věřejná infrastruktura (dopravní a technická)

- úroveň dopravní infrastruktury je dobrá, dopravní výkonnost nákladní dopravy i přepravy osob velmi vysoká. Předpokládá se, že většina dopravní zátěže se přesune na dálnici D3.
- technická infrastruktura je v regionu dobrá, v některých obcích prozatímni absence ČOV
- v regionu je vysoký podíl využívání individuálních vodních zdrojů, jak pitné tak užitkové vody. V některých případech je jejich vydatnost nedostatečná. Ve městech Soběslav a Veselí nad Lužnicí se nachází jednotná kanalizační síť, na kterou je napojeno přibližně 99% obyvatel. Splaškové vody jsou předčišťovány.

4 GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ

4.1 Charakteristika území

Bakalářská práce se zaměřuje na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Soběslav, nacházející se v Jihočeském kraji. Spadají pod ní dva správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem, tj. Soběslav a Veselí nad Lužnicí, což jsou také jediné obce se statutem města na vymezeném území. Ve správním obvodu obce s rozšířenou působností Soběslav (dále jen SO ORP Soběslav) se nachází celkem 31 obcí, rozdělených na 60 částí, na celkem 78 základních sídelních jednotek (dále jen ZSJ) a 55 katastrálních území. Výměra území SO ORP Soběslav je celkem 32 386 ha, z čehož 19 058 ha zabírá zemědělská půda (58,8 %), 8 259 lesní pozemky (25,5 %) a 432 ha zastavěné plochy (1,3 %). Vodní plochy zaujímají celkem 7,2 % území SO ORP Soběslav, což je druhý největší podíl v Jihočeském kraji.

Vymezení území, Zdroj: vlastní zpracování, vrstvy z ArcČR500

Počet obyvatel k 31. 12. 2010 byl v SO ORP Soběslav 22 237. Hustota zalidnění je 68,7 obyvatel na km², což je pátá největší v kraji. Průměrný věk obyvatel je 41,9 let, přičemž u mužů to je 40,7 let, u žen 43,2 let a SO ORP Soběslav je tak jedním z nejstarších regionů, co se průměrného věku obyvatelstva týče. K datu 31. 12. 2010 se v regionu nacházelo 3 139 obyvatel ve věku 0 - 14 let, 15 293 obyvatel ve věku 15 – 64 let a 3 805 obyvatel ve věku vyšším než 65 let. Přirozený přírůstek obyvatel se po mnoha letech dostal do pozitivních hodnot a pro rok 2010 to byly +2 v poměru narozených (229) a zemřelých (227). Počet přistěhovaných je v dlouhodobém měřítku vyšší než počet odstěhovaných. Hodnoty pro rok 2010 jsou 293 přistěhovaných a 291 odstěhovaných, což je nejvyrovnanější poměr za posledních 10 let.

Na 1 000 obyvatel zde připadá 217 domů, z čehož je 92% rodinných domů. SO ORP Soběslav je typickým vesnickým regionem. 22,6 % domů jsou však neobydleny (zdroj SLDB 2001).

4.2 Fyzicko-geografická charakteristika

Jižní část zkoumaného území tvoří Třeboňská pánev, na severu se nachází Soběslavsko-veselská Blata a na východní části území se rozprostírá část Českomoravské vysočiny. Západní a střední část území se nachází v přibližné nadmořské výšce 400 – 450 m n.m. a východní část území v nadmořské výšce 450 – 530 m n.m. Nevyšším bodem pak je Budislavská hora (559 m n.m.) a nejvýše položená obec Chotěmice (521 m n.m.) v severovýchodní části území správního obvodu.

Od severu k jihu protéká oblastí řeka Lužnice, do které se před Veselím nad Lužnicí vlévá řeka Nežárka. V severní části města se do Lužnice vlévá Bechyňský potok a na území města Soběslavy Dírenský a Černovický potok. Jihovýchodní část obvodu je protkána řadou menších toků, spadajících do třeboňské rybníkové soustavy. Nejvýznamnější vodní plochou v oblasti je Horusický rybník, nacházející se na jihu území přibližně 4 km jižně od Veselí nad Lužnicí, který je se svou rozlohou 416 ha druhým největším rybníkem nejen v Jihočeském kraji, ale také v celé České republice¹. Objem Horusického rybníka, vybudovaného v roce 1512 Štěpánkem Netolickým, je 3,97 mil. m³ a maximální hloubka přibližně 6 m.

4.2.1 Geomorfologické členění oblasti

Území SO ORP Soběslav se celou svou plochou nachází v provincii Česká vysočina, spadající pod Český masiv, což je pozůstatek kolizního orogenu (pásmo zemské kůry intenzivně deformované horotvornými pohyby v pásemná pohoří), zformovaného variským vrásněním, přesahující hranice území České republiky a společně se subsystémem Západních Karpat se jedná o jeden z dvou geomorfologických subsystémů na našem území. Nadřazenou jednotkou České Vysočiny je pak Hercynský systém.

Z pohledu bližšího geomorfologického členění se námi sledované území nachází ve středu Česko-moravské subprovincie na rozhraní tří oblastí.

1) Některé zdroje vycházející z katastrální rozlohy, nikoliv z rozlohy vodní plochy, řadí Horusický rybník až na třetí místo za rybník Bezdrav.

Na severo-západě to je oblast Středočeských pahorkatin, konkrétně celek Táborských pahorkatin, ze severo-východu oblast Česko-moravské vrchoviny, konkrétně celek Křemešnická vrchovina. Největší oblast v námi sledovaném území však zastává oblast Jihočeských pánví na jihu – zde se jedná o celek Třeboňské pánve.

4.2.2 Geologické členění

Valná většina zkoumaného území je z hlediska geologického podloží jednotvárná série moldanubika, a to zejména svorové ruly. Nachází se na severu a severovýchodě zkoumaného území, v menším měřítku také na jihovýchodě. Podél významných vodních toků nacházíme horniny kvartérů, konkrétně hlíny, spraše, písky a štěrky. Západ zkoumaného území tvoří mezozoické horniny (pískovce, jílovce). Po celé ploše SO ORP Soběslav můžeme nalézt izolované ostrůvky terciérních hornin (písky, jíly). V minimálním měřítku do oblasti krajně zasahují v jižním cípu žuly (granitová řada) a ve východním cípu ortoruly, granulity a migmatity.

4.2.3 Pedologické členění

Na celém území SO ORP Soběslav převažují především dva druhy půdy. Na západě to jsou pseudogleje s hnědými půdami oglejenými a na severu a východě to jsou kyselé hnědé půdy. Podél povodí řeky Lužnice a v rybníkové oblasti na jihu se nacházejí podzoly. V povodí Bechyňského potoka se nachází regionálně významné rašeliništní půdy, konkrétně jde o Borkovická blata kde především v 19. století a na počátku 20. století probíhala významná těžba rašeliny. V menším měřítku se na území objevují i ilimerizované půdy, konkrétně mezi obcemi Soběslav a Roudná, tedy v severní části oblasti.

4.2.4 Klimatické členění oblasti

Dle mapy vytvořené z dat Ústavu geoniky AV ČR (Akademie věd České republiky) spadá vymezené území celkem do tří klimatických oblastí. Jen pro úplnost – území jihočeského kraje spadá celkem pod 10 klimatických oblastí (sedmi mírně teplých a tří chladných). Dělí se dle dlouhodobě sledovaných průměrných teplot a srážkových úhrnů. Základní charakteristiky vybraných oblastí jsou uvedeny níže v tabulce.

Přibližně polovina sledovaného území, konkrétně sever oblasti, včetně města Soběslav, spadá do klimatické oblasti MT7. Západ a jih území spadá do oblasti MT10, což je oblast pokrývající soustavu jihočeských rybníků od Veselí nad Lužnicí až po Třeboň. Východní část je klimatickou oblastí MT9 a je ze všech tří oblastí plošně nejmenší.

MT7 – Normálně dlouhé, mírné, mírně suché léto, přechodné období krátké s mírným jarem a mírně teplým podzimem. Zima normálně dlouhá, mírně teplá, suchá až mírně suchá s krátkým trváním sněhové pokrývky.

MT9 – Dlouhé léto, teplé a suché až mírně suché, přechodné období krátké s mírným až mírně teplým jarem a mírně teplým podzimem. Zima krátká, suchá a mírná s krátkým trváním sněhové pokrývky.

MT10 - Dlouhé léto, teplé a mírně suché, krátké přechodné období s mírně teplým jarem a mírně teplým podzimem. Zima krátká, mírně teplá a velmi suchá s krátkým trváním sněhové pokrývky.

Klimatické charakteristiky	MT7	MT9	MT10
Počet letních dnů	30 – 40	40 – 50	40 – 50
Počet dnů s vyšší teplotou než 10 °C	140 – 160	140 – 160	140 – 160
Počet mrazových dnů	110 – 130	110 – 130	110 – 130
Počet ledových dnů	40 – 50	30 – 40	30 – 40
Průměrná teplota v lednu	-2 až -3	- 3 až -4	-2 až -3
Průměrná teplota v červenci	16 – 17	17 – 18	17 – 18
Průměrná teplota v dubnu	6 – 7	6 – 7	7 – 8
Průměrná teplota v říjnu	7 – 8	7 – 8	7 – 8
Počet dnů se srážkami 1 mm a více	110 – 120	100 – 120	110 – 120
Úhrn srážek ve vegetačním období	400 – 450	400 – 450	400 – 450
Úhrn srážek v zimním období	250 – 300	250 – 300	200 – 250
Počet dnů se sněhovou pokrývkou	60 – 80	60 – 80	50 – 60
Počet zamračených dnů	120 – 150	120 - 150	120 – 150
Počet jasných dnů	40 - 50	40 - 50	40 – 50

4.3 Ochrana přírody

Zkoumaná oblast je tradičním jihočeským vesnickým regionem, s nízkou úrovní urbanizace a množstvím přírodních památek.

Zóna národních parků či přechodných chráněných ploch není na námi zkoumaném území evidována, ovšem v jihovýchodním cípu se nachází část chráněné krajinné oblasti (dále jen CHKO) Třeboňsko o celkové výměře 44,2 ha. Tato oblast spadá do biosférické rezervace UNESCO. Zastoupeny jsou zde tři zóny ochrany (1., 2. a 3. zóna). Významným maloplošným chráněným územím v regionu je národní přírodní rezervace Ruda o celkové výměře 0,5 ha, což jsou rašeliniště s hojným výskytem rosnatky okrouhlohlísté. Spadá pod správu CHKO Třeboňsko.

V SO ORP Soběslav evidujeme větší množství přírodních rezervací včetně ochranného pásma:

Horusická blata – rašeliniště, rašelinové louky a litorální vegetace rybníka Horusický, katastrální území obce Horusice, 54 ha. Spadá pod správu CHKO Třeboňsko.

Pískový přesyp u Vlkova – izolovaný pískový přesyp, 4-6 metr vysoký se zachovaným původním tvarem. Výskyt píscomilné fauny a flóry. Katastrální území obce Vlkov, 0,84 ha. Spadá pod správu CHKO Třeboňsko.

Borkovická blata – oblast rašelinišť v severní části Třeboňské pánve. Katastrální území obce Borkovice, 91,1 ha.

„Kozohlůdky“ – přírodní rezervace vytvořená ručně vytěženým rašeliništěm. Bohatý výskyt ornitofauny, ale především entomofauny. Katastrální území obce Borkovice, 75,3 ha.

„Dráčovské tůně“ – část zachovalé údolní nivy řeky Lužnice na jejím levém břehu, s několika tůněmi a slepým ramenem. Především tůně tvoří biotop mnoha ohrožených živočišných druhů (vydra říční, luňák červený celoevropsky ohrožené druhy vážek). Katastrální území obce Dráčov,

Dále v oblasti evidujeme jeden přírodní park (Černická obora), šest přírodních památek (Kozí vršek - spadá pod správu CHKO Třeboňsko., Farářský rybník, Nový rybník, Kozlov, Kutiny, Doubí u Žižova) a sedm památných stromů.

4.3.1 Bioregiony v oblasti

SO ORP Soběslav je výjimečné svou polohou, kde se setkávají tři různé bioregiony. Největší plošné zastoupení zde má region 1.31, tj. Třeboňský bioregion a pouze v malém měřítku do námi sledované oblasti zasahují regiony 1.21 (Bechyňský bioregion) a 1.46 (Pelhřimovský bioregion).

1.31 – Třeboňský bioregion – Jihovýchod Jižních Čech. Třeboňská pánev, výběžky Křemešnické vrchoviny a Táborské pahorkatiny. Tvořen pánvemi vyplněnými kyselými sedimenty, s podmáčenými nížinami a kyselými rašeliništi. Základní vegetační stupňovitost narušena, převládají však dubojehličnaté varianty 4. vegetačního stupně. Potenciální vegetace: acidoofilní doubravy, bory, ošiny a rašeliniště.

1.21 – Bechyňský bioregion – Sever Jižních Čech. Tvořen plošinami a hřbety rozdělenými údolím řeky Vltavy. Biota 4. bukového vegetačního stupně. Potenciální vegetace: Kulturní smrčiny, dubohabřiny a bučiny.

1.46 – Pelhřimovský bioregion – Pomezí Jižních a středních Čech a Jižní Moravy. Křemešnická vrchovina a západní okraj Křižanovské vrchoviny. Biota 4. bukového vegetačního stupně a slaběji vyvinutého 5. jedlobukového stupně. Potenciální vegetace: Bikové bučiny a květnaté bučiny.

4.3.2 Vymezení skladebních částí ÚSES Soběslav

Pro území SO ORP Soběslav je zpracován generel ÚSES Jihočeského Kraje z roku 2009. Řešená území jsou ve sledovaném regionu rozdělena podle biogeografického významu na dvě úrovně – regionální a lokální.

Regionální úroveň ÚSES je tvořena regionálním biokoridorem RBK 458 v povodí řeky Lužnice, vytvářející přirozené a náhradní biotopy biochory širších, zejména hlinitých niv a dostatečné migrační plochy bioty mokřadních a vodních

ekosystémů a bioty přirozené lesní nivy. Dále je tato úroveň tvořena Regionálním biocentrem Dráčovský luk RBC 699, nacházející se v údolí řeky Lužnice mezi Dráchovem a Soběslaví. Stejně jako výše zvýšený biokoridor je biocentrum navrženo pro stejné geologické podloží, ovšem jsou vymezeny na konkrétní zástupce bioty, vázaných na slepá a odstavená ramena řeky Lužnice, nivní tůň a nivní louky.

4.3.3 Oblasti NATURA 2000 v regionu

Do soustavy chráněných území evropského významu, vytvářející na svém území členské státy Evropské Unie patří živočišné a rostlinné druhy a typy přírodních stanovišť, jež jsou z celoevropského pohledu nejčinnější nebo nejvíce ohrožené. Soustava NATURA 2000 je vytvořena směrnicemi „o ptácích“ (2009/147/ES) a „o stanovištích“ (92/43/EHS), což jsou z hlediska Evropské Unie nejdůležitější právní předpisy na ochranu přírody.

V regionu SO ORP Soběslav se nachází Evropsky významná lokalita (dále jen EVL), spadající legislativně do směrnice o stanovištích a konkrétně se jedná o tok řeky Lužnice, jenž je součástí EVL Lužnice a Nežárky CZ0313106 - výskyt vydry říční či páchníka hnědého, 16,2 ha. Dále Nadějská soustava, Borkovická blata, Malý Horusický rybník a Ruda. Je zde také jedna ptačí oblast a to na území CHKO Třeboňsko o celkové rozloze 4,9 ha, kde můžeme vidět volavku bílou, čápa černého, orla mořského či ledňáčka říčního.

4.3.4 Ostatní ochrana přírody

V SO ORP Soběslav můžeme rozdělit do několika skupin, a to lesy ochranné (89 ha), lesy zvláštního určení (374 ha v pásmu minerálních vod, 0,89 ha v pásmu národního přírodního parku, 1,77 ha příměstské lesy a 75 ha lesy pro zachování biologické různorodosti) a lesy hospodářské (7 704 ha). V porovnání se zbytkem Jihočeského kraje je Soběslavsko málo lesnatou oblastí (25,5% půdy oproti průměru JČ 37,4%).

Vzhledem k přítomnosti množství významných vodních toků je oblast relativně často ohrožována povodněmi. Záplavová území jsou evidována v povodí Lužnice, Nežárky, Degárky, Černovického a Bechyňského potoka. Území určené k rozlivům povodní není v oblasti vymezeno, i když je nad ním již delší dobu spekulováno, především ve věci ochrany města Veselí nad Lužnicí. Zařízení protipovodňové ochrany

je vymezeno v Rybově Lhotě (úprava koryta potoka) a ve Veselí nad Lužnicí (pohyblivý jez). V době psaní této práce byly ve fázi výstavby protipovodňové zábrany také v Soběslavi při korytu řeky Lužnice a Černovického potoka. V blízkosti Veselí nad Lužnicí se v současnosti buduje komplex protipovodňových opatření na tocích Lužnice, Nežárky a Bechyňského potoka.

4.3.5 Ochrana ze zemědělského půdního fondu

Ochranu ZPF (zemědělského půdního fondu) vymezuje zákon č. 344/1992 Sb. který říká, že ZPF je nenahraditelným výrobním prostředkem, který umožňuje přírodní výrobu a je jednou z hlavních složek životního prostředí. Tvoří jej obhospodařované pozemky, mezi které patří orná půda, chmelnice, zahrady, vinice, louky, pastviny a ovocné sady a půda, která byla a má být zemědělsky využívána, ale v současné době není. Zároveň sem spadají rybníky s chovem ryb a vodní drůbeže a nezemědělské pozemky, potřebné k zajišťování zemědělské výroby (přístupové polní cesty, závlahové nádrže, odvodňovací příkopy, hráze určené k ochraně před zatopením pozemků, ochranné terasy určené k ochraně před erozí apod.).

Příloha vyhlášky 48/2011 Sb. definuje třídy ochrany zemědělské půdy. Dělí se na 5 tříd ochrany dle zařazení do BPEJ. Charakterizovány jsou následovně:

I. třída ochrany zemědělského půdního fondu

Bonitně nejcennější půdy v jednotlivých klimatických regionech, které lze ze ZPF odejmout jen zcela výjimečně a to zejména pro záměry související s obnovou ekologické stability krajiny.

II. třída ochrany zemědělského půdního fondu

Zemědělské půdy s nadprůměrnou produkční schopností. Vysoce chráněné.

III. třída ochrany zemědělského půdního fondu

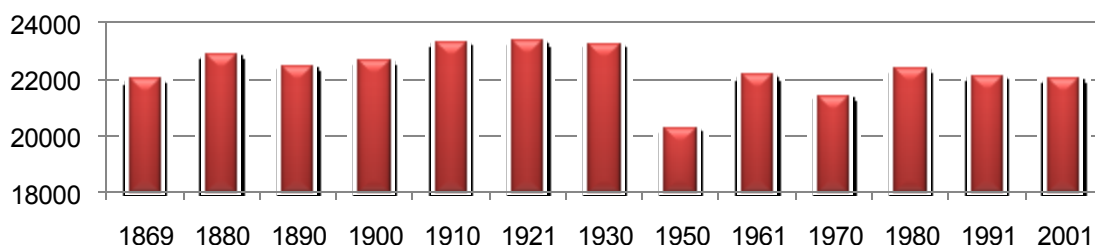
Půdy s průměrnou produkční schopností, které lze využít při územním plánování k výstavbě nebo jiného nezemědělskému využití.

IV. a V. třída ochrany zemědělského půdního fondu představuje půdy s podprůměrnou až velmi nízkou produkční schopností, využitelné pro jiné než zemědělské účely.

4.4 Vývoj osídlení v regionu

První zmínka o osídlení ve sledovaném regionu dnešního SO ORP Soběslav, se datuje k letům mezi 800 – 900 n. l., kdy poblíž později vzniklé osady Svákov vzniklo keltské a později slovanské hradiště, ze kterého se dodnes dochovaly obranné valy, mnohdy až 6 metrů vysoké. Historie města Soběslavi se začíná psát od roku 1293, kdy obec a hrad Soběslav připadl do majetku Rožmberků, jakožto součást zboží přiběnického. Statut města obec získala v roce 1390. Od roku 1565 spadá soběslavsko pod správu Petra Voka z Rožmberka a s ním přichází pro Soběslav a její okolí čas největší vzestupu, co se výstavby i dalších aspektů týče. Po jeho smrti, získává Soběslav rod Švamberků a od roku 1660 spadá pod správu Schwarzenberků. První data o počtu obyvatel a domů pochází z 1. poloviny 16. století, kdy zde bylo 115 domů. Roku 1740 zde bylo již 270 domů a 1 296 obyvatel.

Velký rozvoj byl způsoben industrializační dobou, kdy zde byla vytvořena firma na zpracovávání látek, především pak se zde rozmohl obor hedvábnictví. K roku 1840 je zde 336 domů a 2 959 obyvatel. (Bouška 1990) Od roku 1869 jsou k dispozici data za celé SO ORP Soběslav. V tomto roce měl celý správní obvod 21 968 obyvatel a 3 062 domů, z toho 3 706 obyvatel žijících ve městě Soběslav s celkem 460 domy. Co se národnostního složení soběslavska týče, jednalo se vždy především o region obývaný obyvateli české národnosti, kde menšiny ostatních národností byly zastoupeny pouze sporadicky. Za zmínku stojí snad jen židovské obyvatelstvo, které v roce 1848 získalo právo nastěhovat se do Soběslavi. V roce 1895 zde žilo 83 obyvatel židovského vyznání (Kotyška 1895, cit. v Bouška 1990, str. 28) a v roce 1905 již 128 (Otto 1905, cit. v Bouška 1990, str. 28).

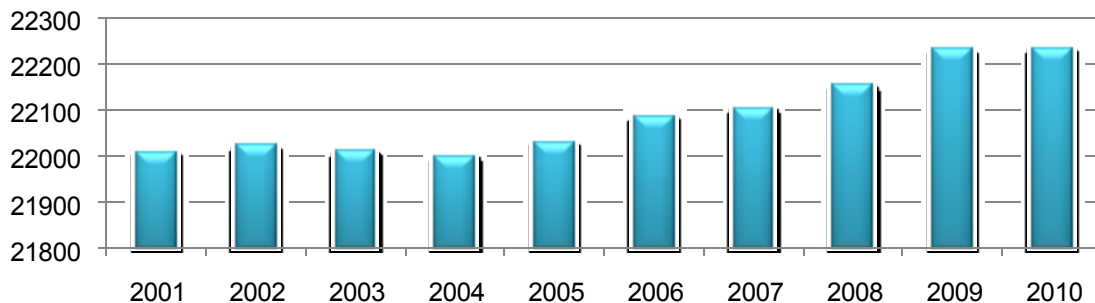

Historický vývoj počtu obyvatel v SO ORP Soběslav, zdroj SLDB

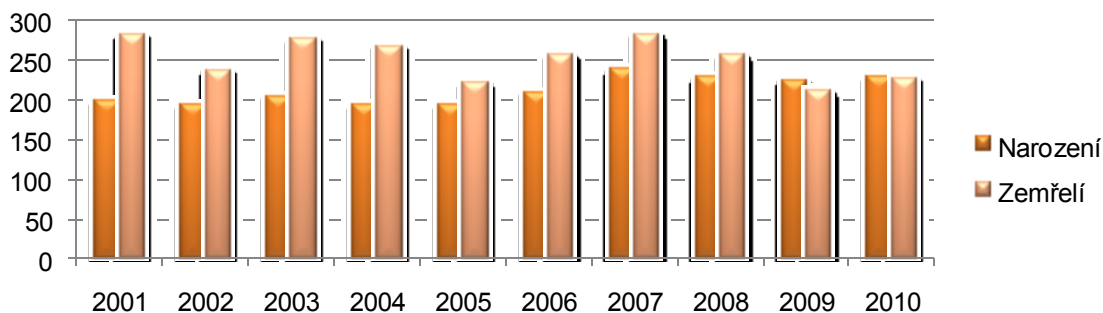
I po vyhlášení samostatné republiky zde byl velký potenciál v průmyslové výrobě. Vznikl zde velký závod na výrobu šicích strojů LADA, což byl největší průmyslový podnik v celém kraji a zaměstnával na 500 pracovníků. V roce 1930 bylo ve správním obvodu 4 346 domů a 23 229 obyvatel a v roce 1950 4 901 domů a 20 255 obyvatel. Od roku 1949 do roku 1960 byla Soběslav okresním městem a spadalo pod ní 76 obcí. Velký rozvoj město zažilo právě v době socialismu, především díky nové bytové výstavbě a vzniku dalších průmyslových podniků, např. Jitona s. p. a rozšíření továrny LADA. V roce 1970 měla Soběslav již 1 208 domů, z toho 1082 trvale obydlených a 6 304 obyvatel a správní obvod celkem 4 892 domů a 21 376 obyvatel. Dosud nejvyšší zaznamenaný počet obyvatel v SO ORP Soběslav byl zaznamenán při sčítání v roce 1980, kdy zde žilo 22 357 obyvatel. V 90. letech 20. století nastává úpadek a do roku 2005 počty obyvatel stagnují.

4.5 Vývoj obyvatel

Počet obyvatel k 31. 12. 2010 byl v SO ORP Soběslav 22 237. Hustota obyvatelstva je 68,7 obyvatel na km², což je pátá největší v kraji. Průměrný věk obyvatel je 41,9 let, přičemž u mužů to je 40,7 let, u žen 43,2 let a SO ORP Soběslav je tak jedním z nejstarších regionů, co se průměrného věku obyvatelstva týče. K datu 31. 12. 2010 se v regionu nacházelo 3 139 obyvatel ve věku 0 - 14 let (14,1 % z celkového podílu obyvatel), 15 293 obyvatel ve věku 15 – 64 let (68,8 %) a 3 805 obyvatel ve věku vyšším než 65 let (17,1 %). Hustota obyvatel na 1 km² je 68,7, což je v poměru k Jihočeskému kraji lehce nadprůměrná hodnota. Průměr pro Jihočeský kraj je 63,5, nejvyšší hustota byla zaznamenána v SO ORP České Budějovice (168,1), nejmenší pak v SO ORP Vimperk (33,1). Přírozený přírůstek obyvatel se po mnoha letech dostal do pozitivních hodnot a pro rok 2010 to byly +2 v poměru narozených (229) a zemřelých (227). Počet přistěhovaných je v dlouhodobém měřítku vyšší než počet odstěhovaných. Hodnoty pro rok 2010 jsou 293 přistěhovaných a 291 odstěhovaných, což je nejvyrovnanější poměr za posledních 10 let. Podíl městského obyvatelstva je 62,1 %.

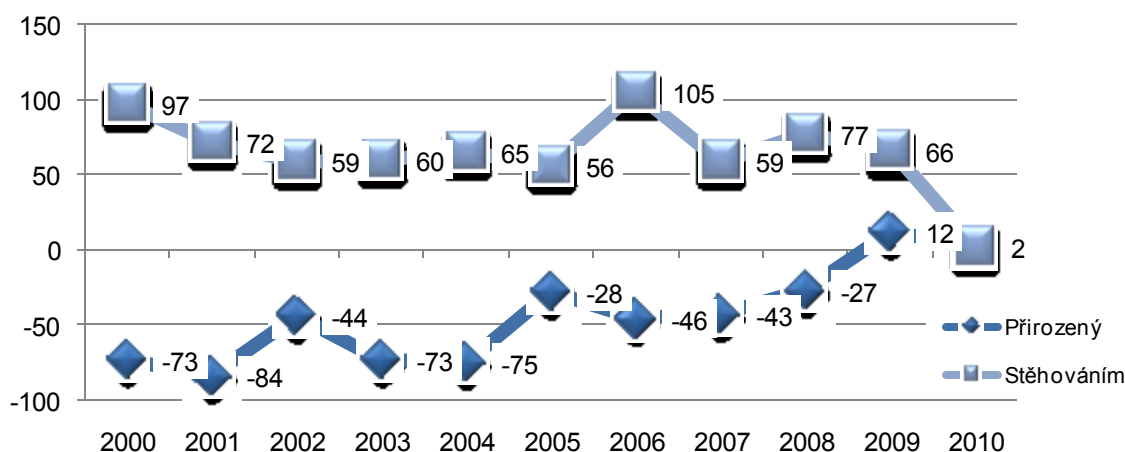
Vývoj počtu obyvatel v SO ORP Soběslav k 31. 12., zdroj: ČSÚ

Vývoj počtu živě narozených a zemřelých v SO ORP Soběslav k 31. 12., zdroj: ČSÚ

4.6 Přirozený přírůstek obyvatel a přírůstek obyvatel stěhováním

Přirozený přírůstek obyvatel se pohyboval v dlouhodobém měřítku v SO ORP Soběslav v záporných hodnotách, ovšem v roce 2009 se vyhoupl do plusových hodnot a aktuálně jsou hodnoty dosti vyrovnané, kdy je pro rok 2010 přirozený přírůstek obyvatel +2. Porovnáme-li námi zkoumanou oblast s SO ORP Tábor, jakožto oblast s bývalým okresním městem a s Jihočeským krajem, jakožto nadřazeným celkem, zjistíme, že SO ORP Soběslav zaznamenávala negativní hodnoty mnohem déle, než výše zmíněné oblasti. SO ORP Tábor se do dlouhodobě pozitivních hodnot dostala v roce 2006 a rostla do roku 2009, neboť v roce 2010, stejně jako v celokrajském měřítku hodnoty stagnují, respektive lehce klesají.

Graf přirozeného přírůstku a přírůstku stěhováním v SO ORP Soběslav k 31. 12., zdroj ČSÚ

Co se týče přírůstku obyvatelstva stěhováním, jsou hodnoty za poslední dekádu značně rozdílné a návaznost dat za jednotlivé roky zde lze jen těžko dohledat. Lze ovšem předpokládat, že největší vliv na stěhování obyvatel má na svědomí množství pracovních míst v regionu a také skutečnost, že SO ORP Soběslav je čistě vesnický region, tudíž v dnešní době migrace lidí do okrajů měst a suburbii je tento jev pravděpodobný. Tomu také nasvědčují hodnoty za posledních 10 let, kdy má mnou studovaná oblast tradičně pozitivní hodnoty přírůstku stěhováním obyvatel. S rozvojem dopravní infrastruktury a díky investicím do rozvoje měst i venkova lze ovšem předpokládat, že hodnoty přírůstku obyvatel, budou i nadále stoupat. Další faktory, které

mohou ovlivnit pozitivní růst hodnot, jsou dobré životní prostředí, dobrá dopravní návaznost na krajské a v blízké době, díky výstavbě dálnice D3 i na hlavní město České republiky.

4.7 Sídelní systém a jeho struktura

SO ORP Soběslav je typicky vesnickým regionem s tím, že největší procento obyvatel žije v obcích se statutem města, tj. v Soběslavi a Veselí nad Lužnicí (62% obyvatel v regionu). Zbytek žije ve vesnicích, přičemž počet nikdy nepřesáhne hranici 1 000 obyvatel. Největší obcí se statutem vesnice je obec Tučapy, s celkem 765 obyvateli, naopak nejmenší je obec Katov s 64 trvale žijícími obyvateli. Průměrný počet obyvatel v obci se statutem vesnice v SO ORP Soběslav je 286,7 obyvatele. Nejvíce je v regionu malých obcí (do 499 obyvatel), celkem 26 obcí a středně malé obce (500 až 999 obyvatel) zde jsou pouze 3. Průměrná vzdálenost obcí od obce s rozšířenou působností je 10,1 km, přičemž nejbližší se nacházejí Zvěrotice (2,2 km) a nejdále Chotěmice (19,7 km). Sídelní systém se vzhledem ke stáří obcí v regionu (nejstarší obec Hlavatce – první zmínka v roce 1250) nezakládá na hlavní komunikační linii,

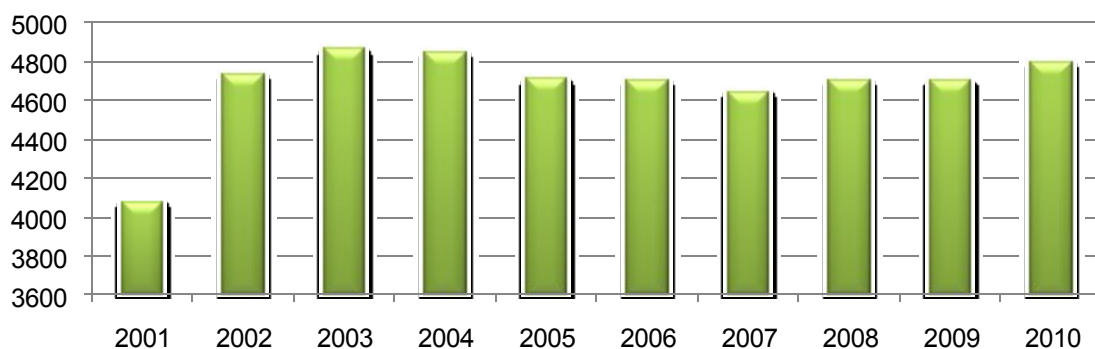
kteřou zde tvoří tah Praha – Tábor – Česká Budějovice. Blízkost této komunikace ovšem ovlivňuje množství výstavby nových rodinných domů a celkový rozvoj obcí, co se počtu nově přistěhovaných obyvatel v dlouhodobém měřítku týče.

Vzhledem k velikosti zkoumané oblasti nemůžeme ani specifikovat, zda jsou obce orientovány směrem k některé z blízkých velkých sídelních jednotek, v tomto případě buďto k Táboru, Soběslavi, Bechyni nebo k Veselí nad Lužnicí. Můžeme ovšem tvrdit, že veškeré obce jsou rovnoměrně rozprostřeny po celé oblasti. Největší sídla se statutem vesnice ovšem leží v severní části oblasti, v přímé dopravní návaznosti na Soběslav a táborskou aglomeraci. Na 1 000 obyvatel zde připadá 217 domů, z čehož jsou 92% rodinné domy, 22,6 % domů jsou však neobydleny (zdroj SLDB 2001).

Územně analytické podklady z roku 2011, vypracované krajským úřadem Jihočeského kraje uvádí meziroční hodnocení sídelní struktury ve významných městech. Pro naše potřeby je zde uvedeno město Soběslav, kdy hodnota pro rok 2008 byla 2,36, pro rok 2009 již 2,32 a v roce 2010 už jen 2,14, což potvrzuje meziroční trend, nejen pro Soběslav, ale i pro celý kraj je sestupný, což je způsobeno hlavně úbytkem přírůstkem obyvatel, zajištěného migrací a dále i zvýšenou nezaměstnaností.

4.8 Trh práce a potenciál lidských zdrojů

SO ORP Soběslav má tradičně vyšší hodnoty nezaměstnanosti, než je průměr Jihočeského kraje. V posledních letech, byl zaznamenán rapidní nárůst nezaměstnanosti především díky zmenšování počtu pracovních míst a rušení množství fabrik a výrobních linek, které v regionu zastupovali největší procento pracovních míst. V roce 2010 byla míra nezaměstnanosti 11,18% s celkem 1242 uchazeči o zaměstnání. V porovnání se sousedním SO ORP Tábor, jsou hodnoty nezaměstnanosti taktéž vyšší, zejména proto, že se v tábořské aglomeraci nachází průmyslová zóna a celoplošně i větší množství průmyslových závodů a jiných pracovních příležitostí. Větší průmyslové závody se v SO ORP Soběslav nachází pouze ve Veselí nad Lužnicí a stavební a zpracovatelský průmysl v Soběslavi. Registr ekonomických subjektů zde zaznamenal k 31. 12. 2010 celkem 4 795 subjektů.

Počet subjektů v RES (Registr ekonomický subjektů) v SO ORP Soběslav k 31.12., zdroj ČSÚ

Podíl pracujících ve výrobních odvětvích poklesl ve prospěch služeb. Oblast funguje především jako zázemí pro pracovní síly a studenty, vyjíždějící za prací do okolních center. Téměř 30% všech ekonomicky aktivních obyvatel vyjíždí za prací do jiných obvodů, především do Tábora a Českých Budějovic. I když se jedná o tradičně vesnický region, zastoupení v zemědělství je zde menší, než by se mohlo zdát. V zemědělství, rybolovu a lesnictví pracovalo k 31. 12. 2010 jen 8,1% ekonomicky aktivních obyvatel.

Mezi ekonomicky aktivní obyvatele jsou zde řazeny zaměstnané osoby, zaměstnavatelé, osoby samostatně výdělečně činné, ženy na mateřské na 28 nebo 36 týdnů, pracující studenti a učni, občané ve vazbě nebo ve výkonu trestu a nezaměstnaní,

starší 15 let. Nejvíce obyvatel pracuje v primární a sekundární sféře, tj. v průmyslu (33,7%) a stavebnictví (13,3%). V terciální sféře služeb pracuje přibližně 35% ekonomicky aktivního obyvatelstva. Musíme vzít zřetel ale i na to, že velké množství zaměstnání, především v zemědělské a stavební sféře se potýká se sezónní nerovností. Co se týče věkové struktury uchazečů v SO ORP Soběslav, stejně jako v celonárodním měřítku je nejvíce nezaměstnaných ve věku mezi 35 a 39 lety, což činí přibližně 14% a mezi 50 a 54 lety věku, což je přibližně 13% všech nezaměstnaných. Počet uchazečů na jedno pracovní místo je k 31. 12. 2010 celkem 77,6.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
ORP Soběslav	6,21	6,32	6,93	7,57	7,76	7,48	6,82	5,20	6,12	10,30	11,18
ORP Tábor	5,57	5,13	5,47	6,17	6,29	6,51	6,06	4,52	5,11	9,28	9,91
Jihočeský kraj	5,77	5,98	6,59	6,91	7,18	7,37	6,37	4,70	5,14	8,30	8,91

Nezaměstnanost (%) ve vybraných lokalitách, data k 31. 12.

Množství nezaměstnaných podle struktury vzdělání je nejvyšší u lidí s dokončeným středním odborným vzděláním s výučním listem (44,9%), u lidí s dokončeným základním vzděláním (22,3%) a u osob s dokončeným středním odborným vzděláním s maturitou (14,2%). Největší poptávka, co se oboru zaměstnání týče, je mezi nekvalifikovanými a pomocnými pracovníky (335 potenciálních pracovních míst) a mezi řemeslníky, kvalifikovanými výrobci, zpracovateli a opraváři (224 potenciálních pracovních míst), společně s provozními pracovníky ve službách a obchodě (219 míst). Nejvíce nezaměstnaných podle doby bez práce se nachází ve skupině krátkodobé nezaměstnanosti do 3 měsíců (390), nejméně pak mezi 9 a 12 měsíci (94).

Průmysl se nachází především v obcích se statutem města, tedy v Soběslavi a Veselí nad Lužnicí, ve vesnicích pouze sporadicky a vždy jen jako menší závod s počtem zaměstnanců v rámci několika desítek. V Soběslavi se mezi největší průmyslové podniky řadí Jihočeské dřevařské závody, Jitona – výroba nábytku (v době psaní práce již zrušena – data aktuální k 30. 10. 2010, viz zdroj), MOTOR JIKOV strojírenská a.s., Strabag Bohemia a.s., stavební firmy Spilka a Říha s.r.o., Jihostav a.s. a Rašelina a.s. Ve Veselí nad Lužnicí jsou to JINOS-AGRO – zemědělská výroba,

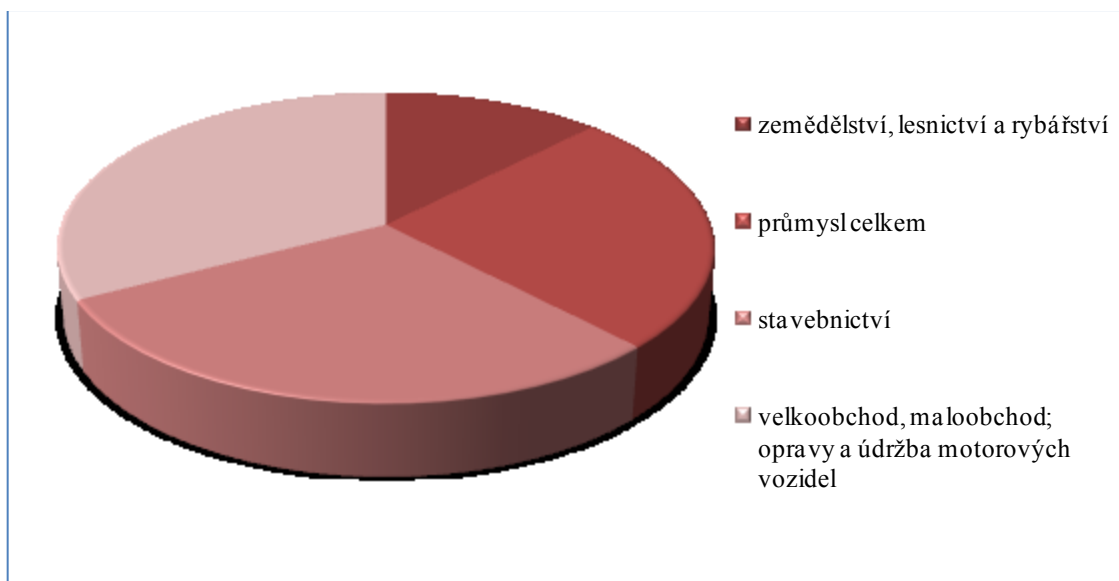
PAVÚS – výzkumný ústav služeb, Propesco – výrobce krmiv, JIHOTEX – výroba lan, FONTEA a.s. – výroba papíru nebo konzervárny EFKO CZ, Machland s.r.o. (Valder a kolektiv, 2010)

počet zaměstnanců	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
bez zaměstnanců	5 198	.	3 470	3 237	1 600	1 581	1 415	1 709	1 747	1 778
1 - 9	348	.	364	354	339	351	337	345	337	320
10 - 49	91	.	91	87	81	81	77	70	69	69
50 - 249	21	.	21	22	23	26	26	26	21	24
250 a více	3	.	3	3	2	2	2	2	2	2
nezjištěno	1 216	.	917	1 140	2 668	2 661	2 789	2 550	2 529	2 602

Počet subjektů podle počtu zaměstnanců v SO ORP Soběslav k 31. 12., zdroj ČSÚ

Z významnějších firem, sídlících v menších obcích v rámci SO ORP Soběslav to jsou dvě firmy v obci Dírná; Eurofarms – bramborárna, truhlárna a výrobce srubů a MOVAS – pila. Z dalších zaměstnavatelů můžeme zmínit Lihovar Lžín v Žišově, Madetu – zpracovatele mléka v obci Řípec, Zemědělské družstvo Blata v Borkovicích a firmu Dvorce – výrobce plastových obalů v Tučapech. (Valder a kolektiv, 2010)

Region můžeme považovat za hospodářsky málo rozvinutý a od toho se bohužel odvíjí i jedny z nejnižších průměrných platů a jedny z nejpodprůměrnějších příjmů z daní pro obce v Jihočeském kraji. SO ORP Soběslav je na 15. místě z celkových 17, co se průměrné výše platů týká. (Valder a kolektiv, 2010)

Podíl ekonomických subjektů v SO ORP Soběslav podle vybraných odvětví ekonomické činnosti (%), k 31. 12. 2010, zdroj dat: ČSÚ

4.9 Dopravní infrastruktura

Ve zkoumané oblasti se nachází obsáhlá síť veřejných komunikací a v blízké budoucnosti by měla být zprovozněna i dálnice D3 v trase Praha – České Budějovice, která je v době psaní této práce ve výstavbě, ovšem práce na území SO ORP Soběslav již finišují. S otevřením dálničního úseku Tábor – Soběslav a Soběslav – Bošilec, se počítá během první poloviny roku 2013. Celková délka výše popsaného úseku dálnice D3 bude 30,6 km.

Severojižním směrem prochází oblastí silnice I. třídy, konkrétně I/55, na trase Tábor – Soběslav – Veselí nad Lužnicí – České Budějovice. Nejjižnější část této komunikace v SO ORP Soběslav bude v budoucnu přičleněna k již zmiňované dálnici D3.

Dálnice by měla být řešením velké vytíženosti stávajících hlavních komunikací, neboť dle měření Pragoprojektu (2012), byla intenzita dopravy na námi sledovaném úseku v roce 2005 až 32 tisíc vozidel za den v obou směrech. Problematickým faktorem je především četnost úseků s omezenou rychlostí (v obcích), množství přechodů pro pěší a kruhové objezdy.

Vytíženost dopravy je pak velmi dobře znatelná při dopravních špičkách v pracovních dnech, respektive v pátečních odpoledních hodinách.

Oblastí prochází železniční traťový úsek číslo 220, spadající pod IV. tranzitní železniční koridor mezi Děčínem a Horním Dvořištěm (Ústí nad Labem, Praha Hl. nádraží, Benešov, Tábor, Veselí nad Lužnicí, České Budějovice). Koridor představuje důležitý dopravní bod mezinárodní železniční dopravy, a to trasu mezi Berlínem, Drážďany a Lincem. Trať je plně elektrifikována. Za povšimnutí také stojí fakt, že nádraží ve Veselí nad Lužnicí, je důležitým dopravním uzlem, kde se železniční tratě ve směru z Tábora větví směry na České Budějovice, Třeboň a Jindřichův Hradec. Celkem se na území SO ORP Soběslav nachází 38,46 km tratí.

Přepřavu ve formě rychlíků i lokálních vlaků zajišťuje společnost České dráhy a.s., v předchozích letech proběhla celková modernizace železničního koridoru v celé délce zkoumané oblasti.

Co se týče silniční hromadné dopravy, v městských centrech nacházejících se v SO ORP Soběslav (Soběslav a Veselí nad Lužnicí), se neprovozují linky městské hromadné dopravy. Fungují zde pouze meziměstské autobusové linky zprostředkované soukromými dopravci, kde kvantitativní převahu má tábořský soukromý přepravce COMMET PLUS, spol. s r.o.

4.10 SWOT Analýza

Analýza stavu vybraných proměnných vychází ze studií fyzicko-geografických a sociálně-geografických aspektů SO ORP Soběslav. Velký vliv na tvorbu této analýzy měla i prostudovaná odborná literatura, zabývající se konkrétně tímto územím a také fakt, že se jedná, o autorovi dobře známou oblast jižních Čech. Mělo by jít o celkové shrnutí předcházející kapitoly, zabývající se charakteristikou studovaného regionu.

Jako podklad mi pro aktualizovanou SWOT analýzu sloužil dokument Rozbor udržitelného rozvoje území ORP Soběslav – 1. aktualizace (Valder a kol. Říjen 2010), kde byly rozebrány územně analytické podklady v jednotlivých kapitolách (veřejná vybavenost, dopravní a technická infrastruktura, sociodemografické podmínky, bydlení, životní prostředí a zemědělství).

Díky tomu, že data z podkladové práce nejsou až tak zastaralá, nenacházíme u dlouhodobějších prvků výrazné změny, například dlouhodobé trendy v zemědělství či ochraně životního prostředí. Výraznější změnou je například výstavba kanalizačních sítí v menších obcích, což bývá jeden z nejpálčivějších problémů místních obyvatel. Další změnou je zmenšování počtu lokalit se starou ekologickou zátěží (např. Klenovice), na druhou stranu zde ovšem vzniká úložiště zeminy po výstavbě dálnice D3 a samotná stavba takové velikosti bude mít ve svém okolí na životní prostředí jistě nemalý vliv (zvýšení emisí CO₂ po linii dálnice, na druhou stranu zmenšení zvukové zátěže a emisí v obcích, kudy prochází stávající hlavní komunikace).

Oproti analýze z roku 2010 se zlepšila úroveň rekreace a to především vybudováním nového koupaliště v Soběslavi, umožňující koupání po celou letní sezónu. Negativní změnou je zmenšení počtu pracovních příležitostí a tím pádem ještě rapidnější odliv pracovníků do sousedních ORP (České Budějovice, Tábor).

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • rozvojová osa národního významu OS4 Praha – České Budějovice • dobrá dopravní poloha v celorepublikovém měřítku • hodnotný krajinný ráz • řeky vhodné pro sportovní využití • blízkost CHKO Třeboňsko s cyklotrasami • venkovský charakter regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • špatný stav silnic III. třídy • špatný stav kanalizačních systémů v některých menších obcích • vyšší míra nezaměstnanosti • nedostatek pracovních míst • vysoký průměrný věk obyvatel • malá propagace regionu • nevhodné způsoby obhospodařování některých zemědělských ploch
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> • dálnice D3 jakožto hlavní faktor dalšího rozvoje regionu • s tím související lepší dopravní obslužnost • využití alternativních zdrojů energií, zejména elektřiny • rostoucí počet obyvatel • obnova přirozených koryt menších toků a tím předcházení velkých povodní • rekonstrukce kanalizační sítě v menších obcích • podpora protipovodňových opatření • ochrana tradičního venkovského rázu sídel • rozvoj agroturistiky • snižování podílu orné půdy 	<ul style="list-style-type: none"> • zdlouhavé budování dálnice D3 (eurokoridoru sever – jih) • růst negativních vlivů na člověka a přírodu vlivem dopravy • nízké průměrné mzdy • malá porodnost • odchod obyvatel z měst do menších obcí z důvodu levnějšího bydlení • rizika povodní • nevhodná urbanizace sídel • neregulovaný rozvoj průmyslových a obchodních zón podél dálnice D3, tzv. greenfields • nevhodné využívání státní a evropských dotací

5 ANALÝZA VYBRANÝCH REGIONÁLNÍ ATLASOVÝCH DĚL

5.1 Hodnocení map

Dle Voženílka (1999), je potřeba hodnotit několik jevů, které určují celkovou přehlednost a podrobnost atlasů. Proto jím byla sestavena osnova, kterou byla upravena pro potřeby této práce a díky které budeme moci hodnotit níže uvedené atlasy:

1. *Obecné údaje* – enumerace obecných údajů jako je název díla, téma, formát, měřítko, autor, datum a místo vydání, případně uvedení distributora.
2. *Kompozice mapy* – zde hodnotíme grafiku mapy, její sestavení, umístění základních i nadstavbových prvků mapy (citace, vysvětlivky a podobně)
3. *Matematické prvky* – konstrukční základy tematické mapy, jako jsou měřítko, objektivnost, volba zobrazení, souřadnicové sítě apod.
4. *Obsahová správnost a aktuálnost* – hodnotíme srovnáváním s jinými mapami ale i nekartografickými zdroji (fotografie, texty, terénní průzkum), aktuálnost posuzujeme podle data a prvků, které byly k tomuto datu aktuální.
5. *Čitelnost mapy* – posuzujeme snadnost čtení pomocí kartografické symboliky (barva, symboly). Uživatel musí snadno nalézt cíl svého hledání.
6. *Náplň obsahu* – objem podaných informací, struktura a počet objektů a jevů na mapě.
7. *Estetika* – klasifikujeme barevný soulad kompozičních prvků, kvalitu popisů mapy i celkové uspořádání.
8. *Věrnost znázornění reality a geometrická přesnost* – posuzujeme kvalitu kartografické generalizace
9. *Kvalita technologického provedení kartografické interpretace* - hodnotíme technické provedení vyjadřovacích prostředků (kartografických znaků), grafické zatížení, barevné řešení či logické vazby řešeného tématu mapy.
10. *Vědecká hodnota* – Mapové vyjádření reality musí být v souladu se současným stavem vědeckého poznání ve sférách technických, sociálních i přírodních věd.

Výše uvedené body nám napomohou posoudit kvalitu a objektivnost zkoumaných tematických atlasů regionů. Byly vybrány čtyři atlasy regionálního významu, které jsou ve většině případů provedeny pro potřeby škol či pro reprezentaci zkoumaného území u veřejnosti. Práce proto musí být jasně srozumitelná i laikům, kteří nejsou seznámeni ani se základy kartografie. Proto je potřeba brát zřetel na to, aby atlasové dílo bylo pochopitelné pro širokou veřejnost, která zde zastupuje cílovou skupinu čtenářů. V následujících podkapitolách jsou popsána vybraná atlasová díla s důrazem na kritéria uvedená výše.

5.2 Tematický atlas Karlovarského kraje

Jedná se o tematický atlas, který se zevrubně zabývá problematikou Karlovarského kraje. Jde o nepříliš rozsáhlé atlasové díly (celkem má atlas 24 stran), které je ovšem určeno zejména pro laickou veřejnost a čtenáře seznamuje se základními socio-demografickými a přírodními faktory Karlovarského kraje. Kraj vydal tuto publikaci v celkovém nákladu 5 000 kusů, přičemž polovina všech výtisků byla věnována místním středním školám. Publikace obsahuje souhrnné statistické a geografické údaje a je začleněna do celkem dvanácti kapitol. K jejich popisu přidám i vlastní kritiku, pokud to bude u daného tématu zapotřebí.

- *Karlovarský kraj se představuje* (charakteristika regionu a administrativní mapy od NUTS1 po NUTS3)
- *Příroda* (obecně zeměpisná mapa a menší mapky s průměrnými ročními teplotami a srážkami, na další straně je mapa znázorňující systém ochrany přírody v kraji)
- *Obyvatelstvo* (Hustota zalidnění, Historické osídlení, Podíl městského obyvatelstva, Přirozený přírůstek obyvatel, Migrace)
- *Hospodářství* (HDP, HPH, hlavní hospodářské oblasti, historický vývoj a zásadní výrobky regionu, mzda, komerční zóny), Zemědělství (kam autoři poněkud neobvykle zakomponovali i kartogramy bytové výstavby), Míra nezaměstnanosti (kde je kraj porovnáván s průměrem celé České republiky) a za velmi zajímavý mapový list považují Zahraniční a domácí investice s grafickým znázorněním objemu a původu

investic v regionu. Diagramem tu jsou zachyceny přímé zahraniční investice podle krajů a počet nově vytvořených pracovních míst podle krajů zprostředkovaných Czechinvestem (agentura pro podporu podnikání a investic – oceňují provázání atlasového díla vytvořeného správou kraje se státními příspěvkovými organizacemi podřízenými různým rezortům – v tomto případě podřízeným rezortu Průmyslu a obchodu).

- *Doprava* (mapa hlavních dopravních tepen a malé mapky silniční a železniční dopravy, celou stránku zaplňuje souvislý text o modernizaci letiště Karlovy Vary) – osobně tuto kapitolu považuji za nepřiliš povedenou, hlavní mapu kapitoly bych vytvořil detailnější a doplnil bych ji o silnice nižších tříd. Stejně tak považuji menší mapky znázorňující silniční a železniční dopravu za nepodstatné. Samostatná strana o modernizaci letiště Karlovy Vary je z grafického pohledu nepovedená a čtenáře příliš nezaujme, tudíž cíl autora, seznámit čtenáře s investicemi do letecké dopravy v kraji se míjí účinkem.

- *Zdravotnictví, sociální služby* (velká mapa zdravotnických zařízení a menší mapky s kartogramy počtu lékařů na jednoho obyvatele v okresech kraje a přehledová mapka vybraných sociálních služeb v regionu) – jistě zajímavým mapovým listem by bylo znázornění dojezdové doby integrovaného záchranného sboru v rámci regionu. Hlavní mapa se navíc zaměřuje pouze na zdravotnictví a úplně opomíjí i ostatní složky jako jsou Hasiči nebo Policie. (na další straně se nachází mapa krajského školství, zobrazující podíl obyvatel s ukončeným vysokoškolským vzděláním a podíl studentů s ohledem na studovanou úroveň školy. Ve spodní části této strany se nachází tabulka s celkovým počtem škol a školských zařízení v letech 2007/2008, vedle ní je pak graf znázorňující vzdělanostní složení obyvatelstva) – k této části kapitoly výhrady nemám, snad bych jen vytvořil doplňující mapku s dojezdovou vzdáleností žáků a studentů do škol.

- *Kultura* (na mapě jsou graficky znázorněny hlavní kulturní památky a zajímavosti v regionu, pod mapou je krátký text pojednávající o turistických zajímavostech a graf s nejnavštěvovanějšími turistickými objekty, zajímavým mapovým listem je znázornění festivalů a kulturních akcí v kraji, včetně jejich krátkého popisu)

- *Mikroregiony* (přehledné mapy zobrazující a popisující jednotlivé mikroregionu v kraji, regionální sdružení měst a obcí Euregion Egrensis a Vodohospodářské sdružení obcí západních Čech)

- *Cestovní ruch* (hlavní mapa se zabývá lázeňstvím, za pomoci symbolů jsou zde rozděleny minerální prameny podle teploty a lokality kde indikace k lázeňské péči) – tato mapa je dle mého názoru zbytečná, protože je téměř prázdná a dala by se spojit s mapou z následující strany, která popisuje turistiku v kraji.

- *Sport* (mapa obsahuje textová pole s názvy nejznámějších sportovních klubů v kraji, pod mapou je krátký článek o nejslavnějších sportovcích regionu) – tuto mapu také považuji za zbytečnou, neboť její informativní hodnota je velmi nízká.

Jde o celkem stručný atlas, který ovšem vyhovuje účelu, kvůli kterému byl vytvořen – tedy kvůli poznání základních prvků kraje pro potřeby místních obyvatel i turistů. Většina mapových děl je provedena přehledně, s jednoduchou kompozicí jednotlivých listů. Jednotlivá témata jsou rozlišena barevnými nadpisy. Některá témata mi však přišla jako nepodstatná a spíše než jako mapové dílo měla být zpracována jako text s obrázky či fotografiemi. Poměr textu a map je značně nevyrovnaný a mapy jasně převládají i tak, kde by byl text pro čtenáře jistě mnohem přínosnější. Navíc by tento atlas mohl být vhodnou učební pomůckou na druhém stupni základních škol, popř. středních škol.

5.3 Tematický atlas Olomouckého kraje

Opět se jedná o celkem stručný atlas, ovšem již o poznání lépe graficky zpracovaný. Stejně jako předešlou publikaci i tuto vytvořil kolektiv autorů z Kartografie Praha a.s., tudíž zde můžeme vidět mnoho společných znaků, zejména co se obsahu týče. Atlas se opět dělí na několik kapitol:

- *Olomoucký kraj se představuje* (charakteristika regionu, administrativní mapy) – velmi pěkně zpracované a přehledné

- *Příroda* (ortofotomapa kraje, obecně zeměpisná mapa, velké množství tematických map) – tuto kapitolu hodnotím také velmi pozitivně, i když úvodní ortofotomapa

je v provedeném měřítku vzhledem k velikosti území celkem nepřehledná. Další mapy poskytují vyčerpávající informace a jsou velmi povedeně vytvořeny.

- *Obyvatelstvo* (Hustota zalidnění, Historie osídlení, Přirozený přírůstek, Migrace)

Následující kapitoly jsou totožně zpracované jako u předešlé publikace, veskrze mají stejné grafické zpracování a od toho se odvíjející klady i zápory, které jsem se snažil zmínit v předešlé kapitole. Jedinou změnou je nahrazení mapového listu Lázeňství za mapu znázorňující technické památky v regionu. Opět je tato mapa ale málo využita. Nově je v tomto atlasovém dílu věnována samostatná strana systému Czech POINT, na které jsou vyobrazeny všechny pobočky v regionu, a čtenář je zároveň seznámen s tímto projektem.

Tento atlas kraje považuji za velmi graficky povedený, přehledný a uživatelsky snadno použitelný. Považuji jej za vhodnou učební pomůcku na středních školách a díky pěknému grafickému provedení bych jeho uplatnění našel také v odborných kruzích ať už ve veřejné správě, školství či soukromém sektoru.

5.4 Kraj Vysočina – Tematický atlas

Na rozdíl od dvou předcházejících atlasů, byla tato publikace vytvořena Krajským úřadem kraje Vysočina ve spolupráci Univerzitou Palackého v Olomouci. Atlas je opět určen pro širokou veřejnost a odpovídá tomu i celková kompozice a témata tohoto atlasu. Najdeme zde ovšem i odborně pojatá témata jako jsou geomorfologie, mapu radonového rizika, ceny zemědělské půdy nebo struktury bytového fondu. Odlišné jsou oproti předchozím zkoumaným publikacím i některé kapitoly. Zde to jsou tyto:

- *Základní informace* (obecně zeměpisná mapa, administrativní mapy)

- *Příroda* (geomorfologie, geologie, půdní typy, klima, ochrana přírody, radonové riziko) – mapy jsou velmi pěkně zpracovány, měřítka map jsou vhodně zvolena.

- *Obyvatelstvo* (hustota zalidnění, vývoj počtu obyvatel, porodnost, úmrtnost, migrace, rozvodovost a sňatečnost, věkové pyramidy, vzdělanost, religiozita) – oproti předešlým

publikacím je tato kapitola v tomto atlasu naprosto vyčerpávající a čtenář zde získá obecné i odborné informace. Oceňuji zejména barevnou kompozici.

- *Hospodářství* (zemědělství, míra zornění, cena zemědělské půdy, průmysl, těžba, investice, nezaměstnanost) – stejně jako u předešlé kapitoly, opět vyčerpávající informace

- *Doprava* (hlavní dopravní cesty, intenzita silniční dopravy)

- *Školství, zdravotnictví, sociální péče* (školská zařízení, zdravotnická zařízení, zdravotnická záchranná služba) – oceňuji mapu se spádovými oblastmi a s podrobně zakreslenými zdravotními zařízeními v celém kraji.

- *Kultura a cestovní ruch* (kulturní památky a podnikatelská aktivita v cestovním ruchu, chaty a chalupy)

- *Bydlení a bytová výstavba* (rodinné domy, struktura bytového fondu, bytová výstavba – časové řady)

Tento tematický atlas vytvořený pro potřeby kraje, považuji za nejpovedenější ze všech studovaných atlasů kraje. Jsou velmi přehledné a uživatelsky pěkně zpracované, ale zároveň uspokojí i odbornou veřejnost. Lépe tu jsou zpracovány i doplňující informace a kromě vhodné učební pomůcky pro střední školy považuji atlas za prospěšný i pro samotné obyvatele kraje.

5.5 Hranicko – Atlas rozvoje mikroregionu

Tento regionální atlas se velice podrobně zabývá územím Hranicka, kam spadá 22 členských obcí (i když atlas zobrazuje celé území Hranicka jako obce s rozšířenou působností). Mikroregion byl založen v roce 2001 a toto atlasové dílo vzniklo v roce 2008. Vzhledem k velikosti regionu se jedná o naprosto jedinečnou publikaci a na rozdíl od předešlých atlasů se jedná spíše o vědeckou publikaci. Pro tuto bakalářskou práci je ze všech použitých atlasových děl největším přínosem, zejména díky svému zaměření na trvale udržitelný rozvoj a prostorové plánování. Poměr textu a map je zde mnohem vyrovnanější než u ostatních atlasů a se svými 174 stranami se jedná o velice

vyčerpávající odbornou publikaci. Atlas obsahuje více než 170 map, rozdělených do šesti tematických kapitol:

- *Mikroregion Hranicko* (Legislativní a geografické vymezení, charakteristika, vývoj území)
- *Udržitelný rozvoj* (Pojem udržitelný rozvoj, Indikátory udržitelného rozvoje)
- *Přírodní prostředí* (Neživá příroda, živá příroda, krajina)
- *Sociální prostředí* (Obyvatelstvo, zdravotnictví, školství, kultura a sport, ochrana obyvatel, domovní fond)
- *Ekonomické prostředí* (Obyvatelstvo, zemědělství, průmysl, doprava, sítě, služby, cestovní ruch, odpadové hospodářství)
- *Strategické prostorové environmentální plánování* (vymezení pojmu, metody, nástroje, územní plánování, územní rozvojové konflikty, hodnocení rozvoje území Mikroregionu Hranicko)

Pro svou bakalářskou práci považuji tento atlas za bezkonkurenčně nejpřínosnější. Tato publikace sice není úplně vhodná atlas pro širokou laickou veřejnost, ale naopak jej díky své vysoké úrovni ocení zejména odborníci. Za jediný nedostatek tohoto díla považuji nedostatek grafů a tabulek s daty, které nejspíše padly na úkor velmi rozsáhlých textových částí.

6 FORMÁT ATLASU

Po zhodnocení kvality již zveřejněných a prostudovaných regionálních atlasů byly vytyčeny hlavní body, jakým způsobem bude koncept atlasového díla navržen. Rozsahem by byl podobný atlasům krajů (maximálně 30 stran, včetně průvodních textů), ovšem byl by primárně určený pro odborné pracovníky správy SO ORP a pro odbornou veřejnost. Za nejvhodnější formát díla je považována velikost A4. Formát A3 by byl vzhledem k rozsahu studovaného území zbytečně velký respektive, na zvolený formát A4 se budou vejít všechny potřebné náležitosti a mapy budou dostatečně přehledné a uživatelsky dostupné, tudíž je větší rozměr zbytečný. V práci bude brán důraz na vyvážený poměr map, textů i doprovodných dat.

V úvodu publikace bude uživatel seznámen s pojmem trvale udržitelný rozvoj, včetně krátkého pojednání na téma pilířů trvale udržitelného rozvoje a politiky územního rozvoje v České republice na úrovních NUTS1 až NUTS3 a politiky SO ORP Soběslav. Zároveň by se jedna z úvodních dvojstran zabývala charakteristikou regionu, včetně představení místní veřejné správy.

Každému z témat budou vyčleněny dvě proti sobě ležící strany. Hlavním předmětem takové dvoustrany bude větší mapa v měřítku 1:150 000, ke které bude dle tématu doplněno textové pole, graf či tabulka. Méně důležitá a komplementární témata budou provedena v doplňujících mapkách na druhé straně tematické dvoustrany. Za ideální měřítko těchto sekundárních mapek budeme považovat 1:300 000. Veškeré mapové výstupy budou zpracovány v souřadnicovém systému S-JTSK Krovak, East - North.

Jednotlivé kapitoly budou barevně odlišeny pro lepší orientaci čtenáře. Závěr atlasu by byl doplněn o SWOT analýzy, týkající se jednotlivých prováděných kapitol. Atlas bude rozdělen na pět kapitol. Na závěrečných stranách budou umístěny všechny vysvětlivky symbolů a popisků, použitých v mapových listech.

Veškerá data použitá v mapových listech, připojených v příloze této práce, jsou jednotně aktuální k 31. 12. 2010.

7 SOUBOR JEDNOTLIVÝCH ČÁSTÍ ATLASU

7.1 Hlavní tematické oblasti

Vymezení regionu

Geografické vymezení

Administrativní vymezení

Přírodní podmínky

Geologie a Geomorfologie

Využití ploch, půdy

Vodstvo

Ochrana přírody

Obyvatelstvo

Hustota zalidnění

Přírůstek/úbytek obyvatel

Ekonomická aktivita obyvatel a vzdělání

Hospodářství a společnost

Hlavní hospodářské oblasti

Míra nezaměstnanosti

Investice do regionu, zahraniční kapitál

Doprava

Služby a cestovní ruch

Pilíře udržitelného rozvoje

7.2 Vymezení regionu

7.2.1 Geografické vymezení

Úvodní mapový dvojlist by měl čtenáře seznámit s lokalizací SO ORP Soběslav v rámci České republiky i Jihočeského kraje. Hlavní mapa by zobrazovala všechny obecné informace o regionu, tedy lokalizaci a názvy větších obcí, hlavních vodních toků, komunikací a místní přírodní úkazy (nejvyšší body regionu, lesy a podobně). Spodní část strany bude vyplněna pásmovým grafem, který bude zobrazovat podíl zkoumaného území na Jihočeském kraji a okrese Tábor ve vybraných odvětvích. Vedlejší strana by obsahovala ortofotografickou mapu území. Obě vrstvy potřebné ke zhotovení výše uvedených map získáme z veřejné databáze národního geoportálu INSPIRE na adrese <http://geoportal.gov.cz/web/guest/wms>.

7.2.2 Administrativní vymezení

Tomuto atlasovému dvojlistu by měla vévodit administrativní mapa regionu, ve kterém bude oblast rozdělena na úrovni obcí a zároveň bude naznačena regionalizace území (neoficiální rozdělení na Soběslavsko a Veselsko). Ve spodní části bude zakomponována administrativní mapa ČR s vyznačením lokalizace zájmového území. Vedlejší strana by se měla věnovat dvěma městům v oblasti, tedy Soběslavi a Veselí nad Lužnicí. Na dvou malých mapkách o měřítku 1:40 000 bude výřez s administrativními hranicemi obou měst, včetně jejich textového rozdělení na městské části a vedle mapek stručný textový profil obou měst. Podklady pro zhotovení administrativních map získáme z databáze ArcČR 500 a z geoportálu ČÚZK.

7.3 Přírodní podmínky

7.3.1 Geologie a Geomorfologie

Na první stranu tohoto tématu navrhuji větší mapu zabývající se geomorfologickým členěním regionu. Pod ní bude koncipována menší mapa zabývající se geologií. Vzhledem k menší velikosti zkoumaného území se mapa malého měřítka hodí více. Data k provedení obou map získáme ze serveru geoportálu <http://geoportal.gov.cz>. Vedlejší strana by za pomoci textových polí a fotografií měla čtenáře seznámit se zdejší geologií a geomorfologií. Fotografie použijeme z veřejné databáze webu města Soběslav.

7.3.2 Využití ploch, půdy

Hlavní mapu toho oddílu tvoří větší mapa Land Use v měřítku 1:150 000, vyznačující kategorizaci využití země. Pro lepší orientaci jsou zde vyznačeny také obce, rozdělené podle počtu obyvatel. Pod mapu bych navrhnul výsečový graf s procentuálním poměrem využívání země v jednotlivých kategoriích. Spolu s výsečovým grafem mapujícím SO ORP Soběslav, bych pod mapu umístil také graf s daty za celou Českou republiku. Čtenář si tak bude moci sám dokázat, že studovaný region je venkovského charakteru a oproti celorepublikovému průměru se zásadně odlišuje. Vrstvu pro vytvoření mapy Land Use získáme z národního geoportálu ISPIRE na webu <http://geoportal.gov.cz>.

Na vedlejší straně budou umístěny dvě mapy v menším měřítku (1:300 000), které budou graficky znázorňovat půdní typy v zájmové oblasti a ve spodní polovině strany bych navrhl opět mapu menšího měřítka, zobrazující radonové riziko v regionu. Všechny vrstvy, potřebné k vytvoření výše zmíněných mapových děl nalezneme na mapovém serveru České geologické služby <http://www.geology.cz/>. Vedle obou map budou vsazena textová pole, která čtenáři přiblíží problematiku radonového nebezpečí a historii těžby rašeliny v regionu.

7.3.3 Vodstvo

Hlavní mapa této podkapitoly bude znázorňovat říční síť v regionu, včetně všech toků a vodních ploch. Jako podkladová mapa nám poslouží již jednou použitá mapa s geografickým vymezením regionu z databáze národního geoportálu INSPIRE na adrese <http://geoportal.gov.cz/web/guest/wms>. Samostatnou vrstvou, znázorňující vodní soustavu oblasti, získáme z databáze vodohospodářských dat na <http://www.dibavod.cz>. Pod mapu bych umístil textové pole s informacemi o vodstvu v regionu.

Zkoumaný region je často obětí lokálních i větších povodní. V současné době je budován systém protipovodňových opatření, tudíž je potřeba aktualizovat mapový přehled zátopových území. Proto bych celou druhou stranu, zabývající se povodním, chtěl věnovat právě problematice povodňového nebezpečí. Při tvorbě mapy bych opět využil zdrojů z Digitální báze vodohospodářských dat DIBAVOD, což je produkt vyvíjený Oddělením geografických informačních systémů a kartografie VÚV TGM.

Právě mapy povodňového nebezpečí a mapy rizik jsou jedním z hlavních témat, kterými se toto oddělení zabývá. Mapu bych vytvořil v měřítku 1:150 000 a pod ni vložil textové pole s informacemi o výstavbě protipovodňových zařízení a o problematice povodní v regionu. Aktualizované mapy zátopových území a nově vybudovaných protipovodňových opatření byly pracovníky Městského úřadu ve Veselí nad Lužnicí vyhodnoceny jako velmi přínosné.

7.3.4 Ochrana přírody

Pro tuto tematickou dvojstranu bych navrhl hlavní mapu, kde jako podklad opět poslouží mapa s geografickým vymezením regionu z databáze INSPIRE a ze stejného zdroje získáme i mapovou vrstvu chráněných území, kde jsou vyznačeny přírodní parky, ÚSES, biosférické rezervace UNESCO, chráněné oblasti atd. Poté bych manuálně doplnil názvy všech chráněných území pro lepší orientaci uživatele v mapě. Mapu navíc doplním o vrstvu obcí z již několikrát uvedeného zdroje dat. Pod mapu bych doplnil textové pole s informacemi o ochraně přírody v regionu, včetně popisu nejvzácnější flory a fauny.

Na vedlejší straně budou umístěny dvě mapy menšího měřítka, zabývající se některými aspekty ochrany životního prostředí v regionu. Prvním mapou bude grafické znázornění staré ekologické zátěže v oblasti. Podkladovou vrstvu bude tvořit podkladová topografická mapa oblasti s hranicemi na úrovni obcí, doplněná o lokaci obcí, vodstvo a hlavní komunikace (INSPIRE). Pomocí symbolů budou do mapy následně zakomponovány staré skládky v regionu a rozdělení zátěží dle stupně rizika (od žádného po extrémní respektive neznámý).

Další mapou na této straně bude mapa zařízení na zpracování odpadu. Opět použijeme podkladovou topografickou mapu oblasti a pomocí symbolů lokalizujeme všechny třídírny odpadů, kontejnery na separovaný odpad, sběrné dvory, kompostárny, solidifikace, spalovny, skládky odpadů, autovrakoviště, biologické dekontaminace, drtící linky, fyzikálně-chemické úpravny, zpracování elektroodpadu, využívání organických odpadů, rekultivace a terénní úpravy a další zařízení na využití odpadu. Takováto mapa by mohla u veřejnosti přispět do povědomí o ekologické likvidaci odpadu v regionu. Data by byla získána z agendy Krajského úřadu Jihočeského kraje.

Další strana bude obsahovat mapu, zobrazující území zasažená nadměrným hlukem. Tentokrát nebude použita mapa celého území SO ORP Soběslav ale jen linie hlavních dopravních tepen v zastavěném území v dosahu liniových zdrojů emisí. Konkrétně se bude jednat o Klenovice, Soběslav a Veselí nad Lužnicí. Tedy obce, skrz které vede hlavní tranzitní tepna silniční dopravy – silnice I/55. Monitorováno bude území nejvíce vytížených komunikací v úsecích, kde dochází ke kontaktu se zástavbou v obcích. Data získáme na webu Ministerstva zdravotnictví ČR ze Sčítání dopravy z roku 2010. Jako podkladová mapa poslouží katastrální mapa obcí, dostupná na portálu ČÚZK.

Na poslední straně této kapitoly bude umístěna mapa v měřítku 1:300 000, znázorňující ochranu zemědělské půdního fondu v SO ORP Soběslav. Data získáme z webu SOWAC GIS, ovšem pro lepší přehlednost je potřeba tuto vrstvu manuálně upravit a ponechat viditelné jen první dvě třídy (I. třída – bonitně nejcennější půdy, II. třída – půda s nadprůměrnou produkční schopností). Zbytek strany bude vyplněn informacemi o ochraně zemědělského půdního fondu.

Tyto témata, zabývající se ochranou přírody, byla pracovníky Městských úřadů v Soběslavi a ve Veselí nad Lužnicí vyhodnocena jako nejvíce přínosná.

7.4 Obyvatelstvo

7.4.1 Hustota zalidnění

Na první straně bude rozvržena mapa ve měřítku 1:150 000, znázorňující hustotu zalidnění v regionu. Hodnoty zaznamenáme kartogramem do polí na úrovni obcí. Data máme k dispozici v databázi ArcČR 500. Pod mapou bude textové pole s informacemi o obyvatelstvu, zejména o hustotě zalidnění regionu včetně porovnání s ostatními SO ORP v kraji. Tyto informace získáme na webu Českého statistického úřadu.

V druhé části této tematické dvojstrany budou dvě menší mapy znázorňující strukturu dle pohlaví a dle věku. U struktury pohlaví budou kartogramem barevně odlišeny obce s převahou mužů respektive žen za pomoci indexu maskulinity. Mapa věkové struktury obyvatelstva bude sestavena podobným způsobem. Barevný kartogram určí index stáří buďto nižší nebo vyšší než 100 let, kdy hodnoty nižší než 100 určují větší poměr předproduktivní složky obyvatelstva

nad poproduktivní. Druhá polovina strany bude vyplněná tabulkami s informacemi o počtu obyvatel a jejich rozdělení dle věku a pohlaví.

7.4.2 Přírůstek / úbytek obyvatel

Hlavní mapou této dvojstrany bude mapa vývoje počtu obyvatel za roky 2000 – 2010, kde hodnoty za jednotlivé obce zjistíme podle statistické ročenky Českého statistického úřadu. Absolutní hodnoty vyjádříme kartogramem, kdy barevně odlišíme přírůstek/úbytek obyvatel a v legendě průměrnou hodnotu za celé SO ORP Soběslav porovnáme s průměrem České republiky. K sestavení této mapy opět použijeme nástroje z databáze ArcČR 500.

Pod mapu umístíme sloupcový graf znázorňující přirozený a migrační pohyb obyvatel za roky 2000 – 2010 a stručný textový komentář.

Na druhé straně budou vloženy mapy menšího měřítka znázorňující porodnost obyvatelstva, úmrtnost obyvatelstva, migrace a textové pole s informací o sňatečnosti, rozvodovosti a potratovosti ve zkoumaném regionu. Mapy budou vytvořeny stejným způsobem jako mapa vývoje počtu obyvatel z předešlé strany.

7.4.3 Ekonomická aktivita obyvatel a vzdělání

Tento mapový list se zaměřuje na ekonomickou aktivitu obyvatelstva, kde kartogramem bude vyjádřena míra celkové aktivity obyvatel na úrovni obcí a kartodiagramem bude znázorněn procentuelní poměr mezi aktivními a neaktivními obyvateli. K vyjádření použijeme výsečový kartodiagram. Pod touto mapou v měřítku 1:150 000 budou vloženy dvě mapy v menším měřítku (1:300 000), přičemž jedna bude kartodiagramem znázorňovat ekonomickou aktivitu podle postavení v zaměstnání (zaměstnanec – zaměstnavatel – OSVČ). U druhé mapy bude taktéž použit kartodiagram pro ilustraci ekonomické aktivity podle pohlaví.

Na protilehlé straně bude zakomponováno textové pole s analytickým popisem ekonomické aktivity obyvatel a míru vzdělání obyvatel. Hodnoty budou uspořádány ve formě kartogramů dle toho, jaké vzdělání v určité obci převažuje. Výsečovým kartodiagramem pak určíme poměr obyvatel s nejvyšším dokončeným vzděláním.

7.5 Hospodářství a společnost

7.5.1 Hlavní hospodářské oblasti

Tato hlavní mapa bude znázorňovat pomocí kartogramů na úrovni obcí, zda nejvíce podnikatelských subjektů pracuje v sektoru priméru, sekundéru či terciéru. Kartodiagramem pak určíme poměr jednotlivých odvětví podnikatelských subjektů v obci. Pod tuto mapu umístíme další mapu v malém měřítku. Tentokrát se bude jednat o mapu Jihočeského kraje, rozděleného na jednotlivá ORP a budeme zde porovnávat Hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele. Vedle této mapy znázorníme výšečový graf struktury HPH v SO ORP Soběslav podle odvětví.

Druhá strana této kapitoly bude vyplněna textovým popisem hospodářských oblastí v regionu a fotografickým znázorněním významných historických hospodářských center pro ilustraci.

7.5.2 Míra nezaměstnanosti

Hlavní mapa této kapitoly, vyvedená opět v měřítku 1:150 000 bude sestavena z kombinace diagramů a kartodiagramů. Diagramy zde budou představovat průměrnou míru nezaměstnanosti za období 2003 – 2010 a data budou vyvedeny pro každou samostatnou obec. Sloupcový kartodiagram pak bude uvádět míru nezaměstnanosti v procentech, přičemž každý sloupec bude představovat průměrnou nezaměstnanost v obci za jeden rok (2003 – 2010). Tento mapový list bude navíc doplněn o textová pole s informacemi o míře nezaměstnanosti v oblasti a bude porovnávat procentuelní hodnoty s nadřazenými platformami (kraj, republika).

Na druhé straně budou vyobrazeny tři mapy ve měřítku 1:300 000 a jeden graf. První mapa bude za pomoci kartogramu znázorňovat nezaměstnanost dle délky evidence, kdy škála barev bude ovlivněna podílem uchazečů o zaměstnání s délkou evidence nad 12 měsíců na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání (v procentech). Data získáme na webu Českého statistického úřadu. Další mapa bude zobrazovat dojížděku za zaměstnáním podle pohlaví, kde kartogram bude zobrazovat převahu mužů či žen dojíždějících do zaměstnání a výšečový kartodiagram bude zachycovat poměr mezi dojíždějícími v jednotlivých obcích regionu. Třetí mapa bude kartogramem zaměstnanosti v priméru, sekundou či terciéru, podle toho, které hospodářské odvětví

v dané obci převahuje. Graf umístěný na této straně bude porovnávat procentuelní vývoj nezaměstnanosti v SO ORP Soběslav, Jihočeském kraji a České republice, v letech 2000 až 2010.

7.5.3 Investice do regionu a zahraniční kapitál

Jako podklad hlavní mapy tohoto oddílu poslouží vrstvy vodstva, hlavních komunikací, obcí a hranic obcí z databáze ArcČR 500. Kartogramem vyjádříme podíl zahraničních investic v SO ORP za období 1993 – 2010 vůči vnitrostátním investicím. Pomocí symbolů pak znázorníme objem investic zprostředkovaných Czech Investem za období 1993 – 2010. Velikostně odlišíme objem do kategorií do 100 mil. Kč a nad 100 mil. Kč, barevně odlišíme hospodářské odvětví, kam investice proudily a symbolem státní vlajky určíme původ zahraničního investora. Pod tuto mapu vložíme dva kruhové diagramy, přičemž jeden bude znázorňovat podíl investic zprostředkovaných Czech Investem v jednotlivých ORP Jihočeského kraje a druhý bude uvádět poměr nově vytvořených pracovních míst podle jihočeských ORP v období 1993 – 2010 zprostředkovaných Czech Investem. Data pro vytvoření map a grafů získáme z Českého statistického úřadu a z webu Czech Invest

Druhá strana kapitoly bude vyplněna textovými poli s informacemi o Agentuře pro podporu podnikání a investic s příkladem provedených investic v SO ORP Soběslav a seznámení s úspěšnými projekty ze strukturálních fondů OPPI. Zároveň zde bude uživateli popsán postup získání podpory v podnikání, jakožto zdroj podpory podnikání v regionu. Strana bude navíc obsahovat i obrazovou dokumentaci stávajících úspěšných podnikatelských záměrů na Soběslavsku.

7.5.4 Doprava

Nejdůležitější mapou oddílu bude mapa hlavních dopravních cest. K jejímu vyhotovení použijeme vrstvy z databáze ArcČR 500, konkrétně vrstvy silniční, železniční a letecké dopravy a vrstvu obcí s jejich hranicemi. Na mapovém listu budou zaznamenány silnice všech tříd, včetně ostatních komunikací, železniční tratě a letiště. Dálnice, silnice 1. třídy a vybrané silnice 2. a 3. třídy budou číselně označeny, stejně jako čísla tratí. Symboly obcí budou rozděleny dle počtu obyvatel. Do mapy

budou zaneseny symboly vlakových zastávek a nádraží a autobusových zastávek příměstské dopravy. Pod touto mapou bude vyvedena mapa regionu v měřítku 1:300 000 s intenzitou silniční dopravy na nejvýznamnějších tazích. Vedle této mapky bude zakomponováno textové pole s informacemi o silniční a železniční dopravě.

Část druhé strany bude věnována textovému a grafickému popisu úseku dálnice D3, který bude námi zkoumaným územím procházet. Zmíněna bude i nedávná modernizace železničního koridoru na trase Praha – České Budějovice – Rakousko. Zbytek strany se bude textově věnovat dopravní dostupnosti v regionu, poskytované hromadné dopravě a cyklotrasám.

7.5.5 Služby a cestovní ruch

První mapový list bude obsahovat mapu se všemi obcemi sledovaného území, včetně hranic těchto obcí. Kartogram bude vyznačovat spádovou oblasti stanovišť výjezdových skupin zdravotnické záchranné služby. Symboly budou na mapě lokalizována zdravotnická zařízení (oblastní nemocnice, lékařská pohotovostní služba, ordinace praktického lékaře a domovy pro seniory), služebny policie ČR a služebny integrovaného záchranného systému, pošty, banky a finanční úřady. Pod touto mapou bude tabulka s kontaktními adresami jednotlivých obecních úřadů v regionu.

Protilehlý mapový list se bude věnovat cestovnímu ruchu v SO ORP Soběslav. Podkladem této mapy bude mapa reliéfu z již popisované databáze INSPIRE a vrstva s významnými sídly regionu. Za pomoci symbolů budou v mapě vyznačeny kulturní i přírodní památky a zajímavosti. Rožmberský hrad v Soběslavi, zámek v Dírné, tvrz Dráčov a zámek Budislav, budou na mapě vyobrazeny jednoduchou ilustrací s orientačním popiskem. Pod touto mapou bude vloženo textové pole popisující nejvýznamnější památky a turistické cíle v regionu.

Následující dvojstrana bude obsahovat mapu v měřítku 1:150 000. Ta bude zobrazovat stávající stav cyklostezek a turistických tras v regionu a zároveň naznačí taková opatření, aby byl zajištěn trvale udržitelný rozvoj cestovního ruchu v SO ORP Soběslav. Bude se jednat zejména o návrhy dobudování cyklotras a tras pro pěší či sítě odpočívadel pro turisty v turisticky atraktivních lokalitách. Zároveň bude za pomoci kartografických symbolů znázorněn aktuální stav informačního servisu

pro návštěvníky (tabule, infocentra, rozcestníky) a navrženy některé nové položky, které by napomohly ve zvýšení zájmu o doposud méně atraktivní lokality v regionu.

Vedlejší strana bude obsahovat mapu v měřítku 1:150 000, s možnostmi využití venkovských forem cestovního ruchu. U každé obce bude za pomoci symbolu vyznačeno, k jakým aktivitám je aktuální stav obce teoreticky určen (ekoturistika, agroturistika, hipoturistika¹, seznámení se s tradičními řemesly a výrobou).

7.6 Pilíře udržitelného rozvoje

V závěrečné kapitole navrhovaného atlasu budou umístěny tři mapy o měřítku 1:150 000. Na první straně této kapitoly bude umístěno textové pole s průvodním pojednáním o analýze základních součástí rozvoje, tj. ekologického, ekonomického a sociálního pilíře. Pro každý pilíř budou vybrány čtyři sledované jevy, které byly pro každé území jednotlivých obcí ohodnoceny na základě hodnocení: velmi dobré, dobré, průměrné, špatné, velmi špatné. Všechny tři mapy budou sestavy za pomoci kartogramu.

První mapa zobrazuje ekologický pilíř udržitelného rozvoje. Pro tuto oblast byly vybrány tyto ukazatele: ekologická stabilita (podíl lesů a vodních ploch na celkové území), plochy území podléhající ochraně přírody (oblasti Natura 2000, přírodní parky a památky atd.), emisní zátěž v regionu (úroveň znečištění vzduchu) a množství provozů určených ke zpracování odpadu a ekologicky nebezpečného materiálu.

Druhá mapa se zaměří na ekonomický pilíř. Za ukazatele byla vybrána tato odvětví: míra nezaměstnanosti, podíl výrobních a podnikatelských ploch v obci (a s tím související množství pracovních míst), dopravní dosažitelnost a množství podnikatelských subjektů v obci.

Další mapa bude zobrazovat sociální pilíř udržitelného rozvoje. Zde byly vybrány následující čtyři ukazatele: občanská vybavenost obcí (školy, úřady, zdravotnická zařízení apod.), index stáří, celkový přírůstek obyvatel a poměr vysokoškolsky vzdělaných obyvatel.

¹Hipoturistika – jezdecká turistika na koni. Mnohdy jsou pro ně vymezeny tzv. hipostezky

8 ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo vytvoření konceptu atlasu pro potřeby veřejné správy za účelem plánování udržitelného rozvoje SO ORP Soběslav. Po konzultaci s pracovníky odboru výstavby a regionálního rozvoje a odboru životního prostředí Městského úřadu Soběslav a odboru výstavby a životního prostředí Městského úřadu ve Veselí nad Lužnicí, jsem vyhotovil seznam kapitol atlasového díla, který by měl být hypotetickým přínosem v budoucím rozvoji regionu. Zásadním přínosem práce je fakt, že do současnosti nebyla realizována žádná atlasová publikace, zabývající se konkrétně tímto územím. Existuje několik obecných mapových listů sledovaného území, ovšem věřím, že takto koncipovaná práce, obsahující mapy ze všech sfér zkoumání by mohla být prospěšná nejen pracovníkům veřejné správy, ale zároveň také čtenářům z řad široké veřejnosti, ať již půjde o místní obyvatele či turisty. Zároveň věřím, že případně realizovaný atlas by byl vhodnou učební pomůckou na místních středních školách. Vzhledem k faktu, že sledované území je relativně malé, je největším problémem dostupnost dat, potřebných k vytvoření některých odborně laděných mapových listů. Pro potřeby realizace takových map by bylo třeba hlubších terénních výzkumů, jejichž výsledná data bohužel nejsou v současné době k dispozici. Proto jsem se v této práci nemohl zabývat některými tématy, která by byla pro tento region jistě velmi přínosná.

Partikulárním cílem této práce byla analýza dat socioekonomického charakteru a dat vztahujících se k životnímu prostředí. Věřím, že se mi podařilo zkoumané území dostatečně popsat a že by tento souhrn informací o regionu mohl napomoci při realizaci informačních materiálů o SO ORP Soběslav. V díle jsem se snažil získávat co nejaktuálnější data, ovšem ve většině případů nebyly tyto informace ještě veřejně dostupné, tudíž jsem musel zpracovávat údaje se starším datem sběru.

Dalším cílem práce byla prezentace využití geografických informačních systémů ve veřejné správě a jejich použití při prezentaci regionu. Proto by jednou z možností, jak využít tento koncept v praxi, mohla být realizace navržených mapových listů a jejich umístění na webových stránkách Městských úřadů měst Soběslav a Veselí nad Lužnicí, či v propagačních materiálech regionu. Návrh, jak by takovýto atlas mohl po uskutečnění vypadat, je součástí této práce. Tyto ukázky mapových listů jsou přínosem zejména pro laickou veřejnost, která se v praxi s atlasovým dílem popisujícím takto malé území zpravidla nesetkává.

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BELU C. (2009): Ranking Corporations Based on Sustainable and Socially Responsible Practices. A Data Envelopment Analysis (DEA) Approach, Sustainable Development, 12 str.

BOUŠKA V. (1990): 600 let města Soběslav, Městský národní výbor v Soběslavi, Soběslav, 150 str.

ČIHAŘ M. (1998): Ochrana přírody a krajiny I – Územní ochrana přírody a krajiny v České republice, Karolinum, Praha, 229 str.

DALAL-CLAYTON B. (neuveďeno): What is Sustainable Development?, IIED, 8 str.

DAVIS D. E. (2000): Jak vytvářet vlastní mapy, Computer Press, Brno, 112 str.

HILDÉN M., ROSENSTRÖM U. (2008): The Use of Indicators for Sustainable Development, Sustainable Development, 4 str.

HON J. a kol. (2008): Rozbor udržitelného rozvoje území Jihočeského kraje, Exotoxa, 64 str.

KOLEKTIV AUTORŮ (2009): Tematický atlas Karlovarského kraje, Kartografie Praha, a.s., 24 str.

KOLEKTIV AUTORŮ (2004): ArcGis 9 – Co je ArcGis, ESRI, 125 str.

KOLEKTIV AUTORŮ (2006): ArcGis 9 – Začínáme s ArcGis, ESRI, 435 str.

KOLEKTIV AUTORŮ (2010): Dálnice D3, Rychlostní silnice R3, Praha-Tábor-České Budějovice-Rakousko, Ředitelství silnic a dálnic, 28 str.

KOLEKTIV AUTORŮ (2008): Tematický atlas Olomouckého kraje, Kartografie Praha, a.s., 35 str.

KOLEKTIV AUTORŮ (2008): Vyhodnocení vlivů politiky územního rozvoje ČR 2008 na životní prostředí, Atelier T-plan, s.r.o., 215 str.

KOLEKTIV AUTORŮ (2009): Politika územního rozvoje České republiky 2008, Ministerstvo pro místní rozvoj, Brno – Ústav územního rozvoje, 111 str.

LINTNER P. (2008): Pohledy Soběslavské – díl první, Město Soběslav, 248 str.

LINTNER P. (2010): Pohledy Soběslavské – díl druhý, Město Soběslav, 252 str.

MARK VART J. (2000): Principy udržitelného územního rozvoje, Urbanismus a Územní rozvoj 5/2000, 5 str.

MORSE S. (2008): Post-Sustainable Development, Sustainable Development, 12 str.

NOVÁČEK P. (2010): Udržitelný rozvoj, Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta, 432 str.

RAPANT P. (2006): Geoinformatika a geoinformační technologie, VŠB-TU Ostrava, 500 str.

RYNDA I. (2000): Trvale udržitelný rozvoj, Geografické rozhledy 10, 2 str.

SÖDERBAUM P. (2008): Making Actors, Paradigms and Ideologies Visible in Governance for Sustainability, Sustainable Development, 12 str.

TORRI M. C., HERRMANN T. M. (2010): Biodiversity Conservation versus Rural Development: What Kind of Possible Harmonization? The Case Study of Alwar District, Rajasthan, India, Kamla Raj, 9 str.

TOUŠEK V. a kol. (2008): Kraj Vysočina - Tematický atlas, Krajský úřad kraje Vysočina ve spolupráci s Univerzitou Palackého v Olomouci, 38 str.

TOUŠEK V. a kol. (2008): Ekonomická a sociální geografie, Aleš Čeněk s.r.o., Plzeň, 411 str.

VALDER A. a kol. (2010): Územně analytické podklady – Rozbor udržitelného rozvoje území ORP Soběslav, 60 str.

VALDER A. a kol. (2010): Územně analytické podklady ORP Soběslav, 1. aktualizace – 2010, 25 str.

VOŽENÍLEK V. a kol. (2008): HRANICKO Atlas rozvoje mikroregionu, Univerzita Palackého v Olomouci, 1. vydání, 174 str.

VOŽENÍLEK V. (1999): Aplikovaná kartografie I. Tematické mapy, Univerzita Palackého v Olomouci, 174 str.

VOŽENÍLEK V. a kol. (2011): Metody tematické kartografie – vizualizace prostorových jevů, Univerzita Palackého v Olomouci, 216 str.

ZEIJL-ROZEMA A. van a kol. (2008): Governance for Sustainable Development: A Framework, Sustainable Development, 12 str.

ÚSTNÍ ZDROJE

ŠILHAVECKÝ R. (2013), Konzultace s odborným pracovníkem územního plánování, Městský Úřad v Táboře, Odbor územního rozvoje

PADRTOVÁ M. (2013), Konzultace ohledně užitečnosti jednotlivých zvolených témat v navrhovaném atlasu, Městský Úřad ve Veselí nad Lužnicí, Odbor výstavby a životního prostředí

10 INTERNETOVÉ ZDROJE

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, registr objektů ÚSOP [online].

[cit. 31-3-13]. Dostupné z:

<http://drusop.nature.cz/>

Český statistický úřad: Historický lexikon obcí ČR 1869 – 2005 [online].

Český statistický úřad, Praha [cit. 31-3-13]. Dostupné z:

<http://www.czso.cz/csu/2004edicniplan.nsf/p/4128-04>

Mapový server, Centrum pro regionální rozvoj České republiky [online]. CRR ČR

[cit. 31-3-13]. Dostupné z:

<http://www.crr.cz/cs/mapovy-server/>

Mapový server České geologické služby[online]. Česká geologická služba

[cit. 31-3-13]. Dostupné z:

<http://www.geology.cz/extrakt/mapy/mapy-online/mapserver>

Regionální informační servis, statistická data a vybrané ukazatele za SO ORP Soběslav

[online]. RISY.cz [cit. 31-3-13]. Dostupné z:

<http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/statisticka-data>

Rio declaration on Environment and Development [online].

United Nations Environment Programme, UNEP [cit. 31-3-13]. Dostupné z:

<http://www.unep.org/documents.multilingual/default.asp?documentid=78&articleid=1163>

Server Jihočeského kraje pro územní plánování – grafická část[online]. Jihočeský kraj

[cit. 31-3-13]. Dostupné z:

<http://up.kraj-jihocesky.cz/?graficka-cast,189>

SOWAC GIS, GIS for Soil and Water Conservation [online]. Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, Praha [cit. 31-3-13]. Dostupné z:

<http://www.sowac-gis.cz/wms.php>

Udržitelný rozvoj, jeho ohrožení a kvalita života [online]. Ivan Rynda, Strana zelených [cit. 31-3-13]. Dostupné z:

<http://rynda.zeleni.cz/2366/clanek/udrzitelny-rozvoj-jeho-ohrozeni-a-kvalita-zivota/>

Územní plánování – Jihočeský kraj, Podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území [online]. Jihočeský kraj [cit. 31-3-13]. Dostupné z:

<http://up.kraj-jihocesky.cz/?podklady-pro-rozbor-udrzitelneho-rozvoje-uzemi,155#textová>

Územní soustavy NATURA 2000 [online]. AOPK [cit. 31-3-13]. Dostupné z:

<http://www.nature.cz/natura2000-design3/hp.php>

Vybrané údaje za všechny Správní obvody obcí s rozšířenou působností [online].

Český statistický úřad, Praha [cit. 31-3-13]. Dostupné z:

[http://www.czso.cz/xcr/redakce.nsf/i/vybrane_udaje_za_vsechny_spravni_obvody_obci_s_rozsirenou_pusobnosti_\(so_orp\)](http://www.czso.cz/xcr/redakce.nsf/i/vybrane_udaje_za_vsechny_spravni_obvody_obci_s_rozsirenou_pusobnosti_(so_orp))

DALŠÍ INTERNETOVÉ ODKAZY

Agentura pro podporu podnikání a investic	http://www.czechinvest.org
Český hydrometeorologický úřad	http://portal.chmi.cz/
Digitální báze vodohospodářských dat	http://www.dibavod.cz
Geoportál ČÚZK	http://geoportal.cuzk.cz/
Geoportál Libereckého kraje	http://geoportal.kraj-lbc.cz/
Mapový aplikační server Marushka	http://marushka.geostore.cz/
MapoMat AOPK ČR	http://mapy.nature.cz
Národní geoportál INSPIRE	http://geoportal.gov.cz/
Oficiální internetové stránky města Soběslav	http://www.musobeslav.cz/
Oficiální web Veselí nad Lužnicí	http://www.veseli.cz/
Seznam cyklotras v ČR	http://www.cyklotrasy.cz/

11 SEZNAM ZKRATEK

AV ČR	Akademie věd České republiky
BPEJ	Bonitovaná půdně ekologická jednotka
ČR	Česká republika
ČOV	Čistírny odpadních vod
DIBAVOD	Digitální báze vodohospodářských dat
EVL	Evropsky významná lokalita
GIS	Geografické Informační systémy
HDI	Human Development Index
HDP	Hrubý domácí produkt
HPH	Hrubá přidaná hodnota
CHKO	Chráněná krajná oblast
IUCN	International Union for Conservation of Nature
MIT	Massachusetts Institute of Technology
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development
OPPI	Operační program podnikání a inovace
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSN	Organizace Spojených Národů
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
RBC	Regionální biocentrum
RBK	Regionální biokoridor
S-JSTK	Systém jednotné sítě trigonometrické katastrální
SCEP	Study of Critical Environmental Problems
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
ÚA EU	Územní agenda Evropské unie
UN	United Nations
UNDP	United Nations Development Programme
UNEP	United Nations Environment Programme
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
ÚSES	Územní systém ekologické stability
VÚV TGM	Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka
WCS	World Conservation Strategy
WHO	World Health Organization
WRI	World Resources Institute
WWF	World Wildlife Fund
ZSJ	Základní sídelní jednotka
ZPF	Zemědělský půdní fond
ZÚR JČK	Zásady územního rozvoje Jihočeského kraje

12 SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tab. 1: Klimatické charakteristiky v SO ORP Soběslav

Tab. 2: Nezaměstnanost (%) ve vybraných lokalitách z let 2000 - 2010

Tab. 3: Počet subjektů podle počtu zaměstnanců v SO ORP Soběslav z let 2001 - 2010

Tab. 4: SWOT analýza SO ORP Soběslav

Seznam obrázků:

Obr. 1: Trojúhelník střetů v územním plánování

Obr. 2: Vymezení území SO ORP Soběslav

Obr. 3: Rozdělení obcí v SO ORP Soběslav dle počtu obyvatel a vymezení městských center

Seznam grafů

Graf 1: Historický vývoj počtu obyvatel v SO ORP Soběslav z let 1869 – 2001

Graf 2: Vývoj počtu obyvatel v SO ORP Soběslav z let 2001 – 2010

Graf 3: Přirozený přírůstek a přírůstek stěhováním v SO ORP Soběslav z let 2000 – 2010

Graf 4: Počet subjektů v registru ekonomických subjektů z let 2001 – 2010

Graf 5: Podíl ekonomických subjektů v SO ORP Soběslav podle vybraných odvětví ekonomické činnosti

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Hodnocení vybraných atlasů

Příloha 2: Hodnocení sociálního pilíře v obcích

Volně vložené přílohy

Mapový list – Obecně zeměpisná mapa (návrh atlasu)

Mapový list – Ortofotografická mapa (návrh atlasu)

Mapový list – Administrativní členění (návrh atlasu)

Mapový list – Popis měst (návrh atlasu)

Mapový list – Využití ploch (návrh atlasu)

Mapový list – Půdní typy, radonové riziko (návrh atlasu)

Mapový list - Ochrana zemědělského půdního fondu (návrh atlasu)

Mapový list – Hustota zalidnění (návrh atlasu)

Mapový list – Struktura obyvatel dle pohlaví, věku (návrh atlasu)

Mapový list - Sociální pilíř udržitelného rozvoje (návrh atlasu)

Příloha 1: Hodnocení vybraných atlasů

Obyvatelstvo

	Tematický atlas Karlovarského kraje	Tematický atlas Olomouckého kraje	Tematický atlas kraje Vysočina	Hranicko – Atlas rozvoje mikroregionu
Obecné údaje	3	2	2	1
Kompozice mapy	4	3	1	1
Matematické prvky	2	2	1	1
Obsahová správnost a aktuálnost	2	2	1	2
Čitelnost mapy	3	3	1	2
Náplň obsahu	3	2	2	1
Estetika	2	2	1	2
	2,7	2,3	1,3	1,4

Příroda

	Tematický atlas Karlovarského kraje	Tematický atlas Olomouckého kraje	Tematický atlas kraje Vysočina	Hranicko – Atlas rozvoje mikroregionu
Obecné údaje	3	1	1	1
Kompozice mapy	3	2	1	1
Matematické prvky	4	3	2	1
Obsahová správnost a aktuálnost	3	1	1	1
Čitelnost mapy	2	2	2	3
Náplň obsahu	2	2	3	1
Estetika	3	1	1	3
	2,9	1,7	1,6	1,6

Příloha 2: Hodnocení sociálního pilíře v obcích

	občanská vybavenost	přírůstek	index stáří	VŠ.	Celkem
Borkovice	5	4	3	4	4
Budislav	3	2	4	3	3
Dírná	2	3	5	3	3,25
Drahov	4	2	4	3	3,25
Dráčov	4	3	5	3	3,75
Hlavatce	4	4	3	4	3,75
Chotěmice	4	3	5	4	4
Katov	4	2	5	4	3,75
Klenovice	3	1	1	2	1,75
Komárov	4	4	4	4	4
Mažice	4	3	5	4	4
Mezná	4	4	3	4	3,75
Myslkovice	3	4	3	3	3,25
Přehořov	3	2	1	2	2
Roudná	3	2	3	4	3
Řípec	4	2	2	2	2,5
Sedlečko u Soběslavě	5	2	1	2	2,5
Skalice	1	4	4	3	3
Soběslav	1	3	3	1	2
Sviny	3	3	1	3	2,5
Třebějice	5	4	5	4	4,5
Tučapy	1	2	3	2	2
Val	3	3	2	2	2,5
Vesce	2	4	2	2	2,5
Veselí nad Lužnicí	1	3	3	1	2
Vlastiboř	2	4	3	3	3
Vlkov	3	3	5	4	3,75
Zálší	2	5	4	3	3,5
Zlukov	5	1	3	2	2,75
Zvěrotice	3	2	2	2	2,25
Žišov	3	3	3	3	3

občanská vybavenost – vybavenost v obcích (kultura, úřad, zdravotnictví apod.)

přírůstek – přírůstek/úbytek obyvatel celkem

index stáří – poměr předproduktivní a poproduktivní složky obyvatel

VŠ. – poměr vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva

Hodnocení:

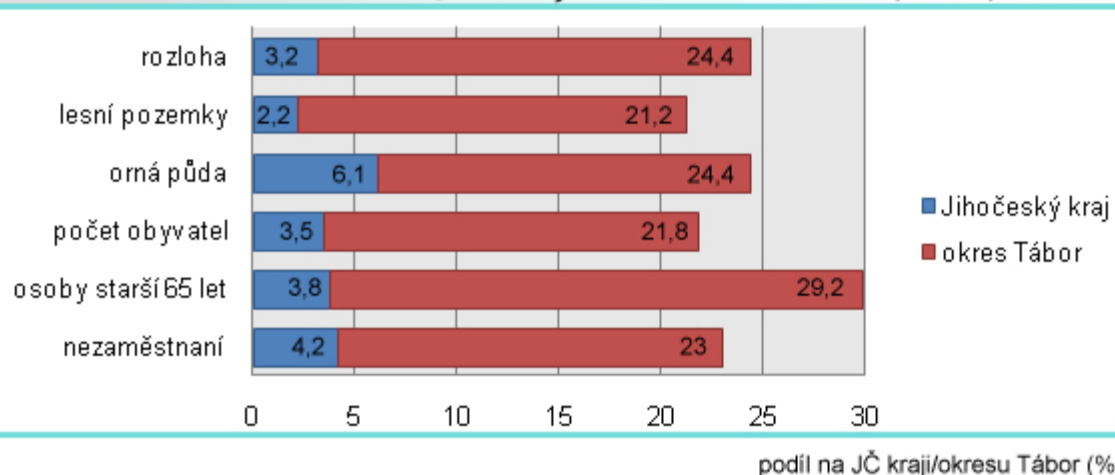
- 1 - velmi dobré
- 2 - dobré
- 3 - průměrné
- 4 - špatné
- 5 - velmi špatné

Základní informace

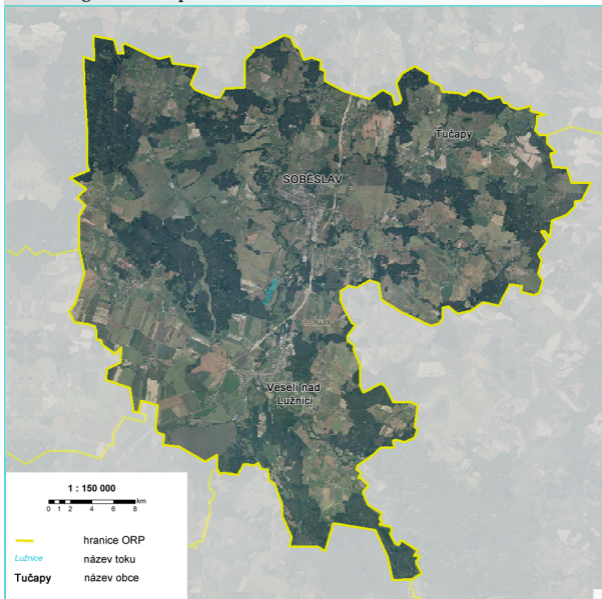
Obecně zeměpisná mapa

Podíl ORP Soběslav na JČ kraji a okrese Tábor (2010)

Ortofotografická mapa

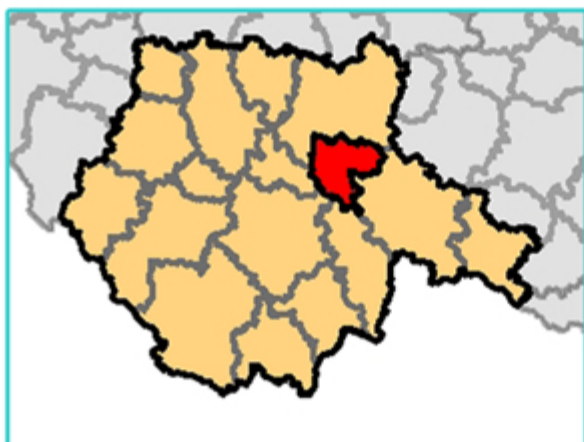
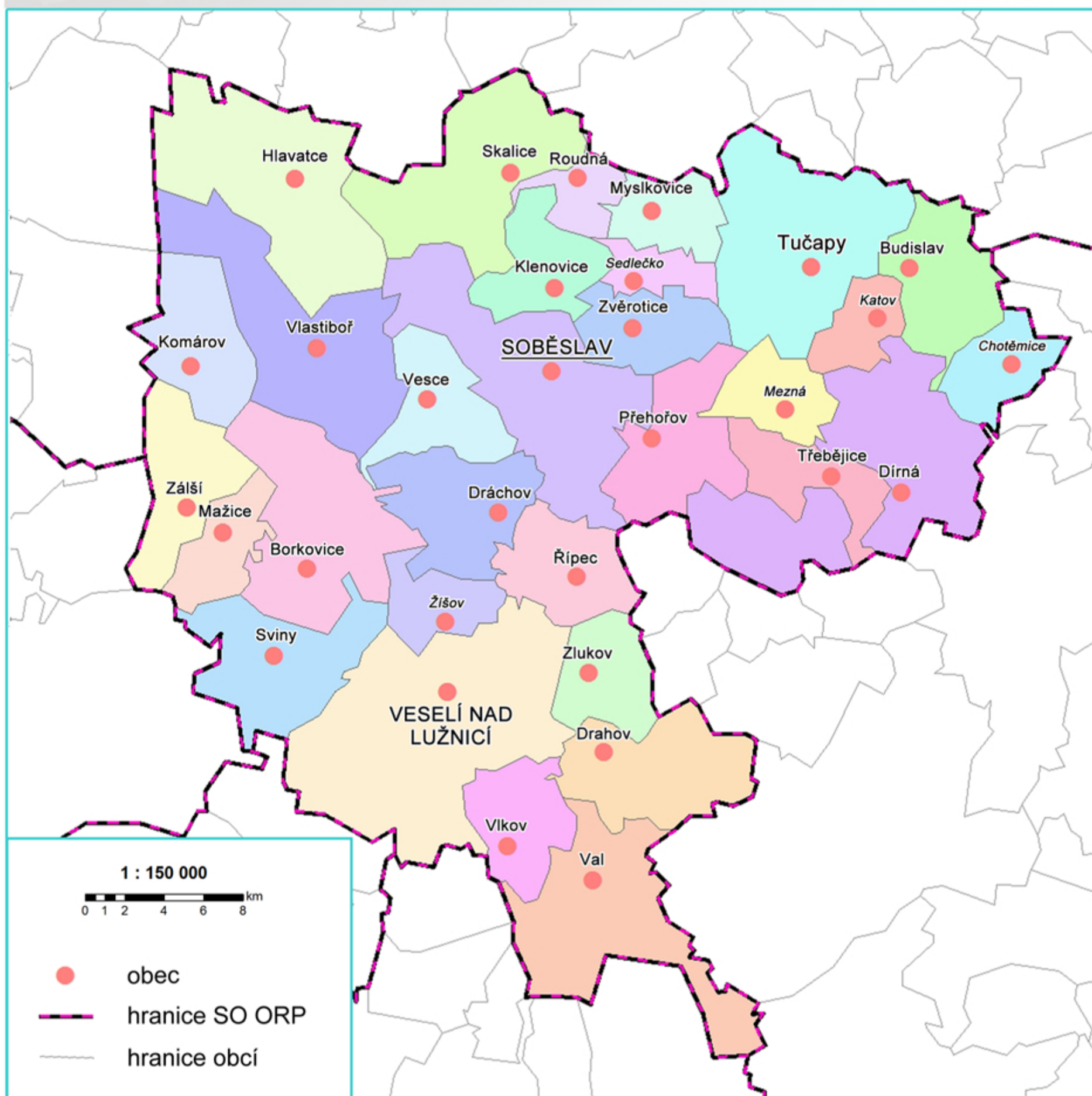
Stručná charakteristika území

Do správního obvodu obce s rozšířenou působností (SO ORP) Soběslav, spadají dva správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem, tj. Soběslav a Veselí nad Lužnicí, což jsou také jediné obce se statutem města na vymezeném území. Nachází se zde celkem 31 obcí, rozdělených na 60 částí; na celkem 78 základních sídelních jednotek a 55 katastrálních území. Výměra území SO ORP Soběslav je celkem 32 386 ha.

Nevyšším bodem oblasti je Budislavská hora (559 m n.m.) a nejvýše položená obec Chotěmice (521 m n.m.) v severovýchodní části území správního obvodu. Od severu k jihu protéká oblastí řeka Lužnice, do které se před Veselím nad Lužnicí vlévá řeka Nežárka. Nejvýznamnější vodní plochou v oblasti je Horusický rybník s plochou 416 ha.

Základní informace

Administrativní členění

Správní obvod obce s rozšířenou působností

Správní obvody obcí s rozšířenou působností vymezuje vyhláška Ministerstva vnitra č.388/2002 Sb. výtčtem obcí, které do nich spadají. Na okres (jakožto administrativního předchůdce SO ORP) v průměru vychází 2 ORP. Stejně tak tomu je i v případě bývalého okresu Tábor.

Základním cílem reformy územní veřejné správy byla její decentralizace a dekoncentrace. Proto byly přesunuty kompetence veřejné správy, které dosud měly státní správní úřady (tj. především okresní úřady) na samosprávné celky, ať již do jejich samostatné působnosti nebo přenesené působnosti státní správy. ORP vykonává zejména tyto agendy přenesené státní působnosti: evidence obyvatel, vydávání dokladů, živnostenské oprávnění, výplaty sociálních dávek, státní správu na úseku lesů, myslivosti a rybářství, správu dopravy a silniční hospodářství, sociálně-právní ochranu dětí a zajišťuje péči o staré a zdravotně postižené.

Soběslav

1:40 000

Soběslav leží na soutoku Lužnice a Černovického 20 km jižně od Tábora. Na počátku svého vzniku byla Soběslav osadou na křižovatce dvou zemských cest - cesty Vitorazské vedoucí z Rakouska a Solné (Zlaté) stezky.

První písemná zmínka o Soběslavi je z roku 1293, kdy již byla majetkem pánů z Rožmberka. V roce 1390 obdržela od Jindřicha z Rožmberka městská práva.

Katastrální výměra	-	20,00 km ²
Počet obyvatel	-	7 286 obyvatel
Průměrný věk	-	42,3 let
Index stáří	-	125,1
Sňatky	-	2,7 *
Rozvody	-	2,9 *
Živé narození	-	9,1 *
Zemřelí	-	11,7 *
Přistěhovalí	-	21,8 *
Vystěhovalí	-	20,0 *
Celkový přírůstek	-	-0,8 *
Přírůstek stěhováním	-	1,8 *
Přirozený přírůstek	-	-2,6 *

* na 1 000 obyvatel

zdroj dat: Český statistický úřad, k 31.12.2010

Veselí n. Lužnicí

1:40 000

Veselí nad Lužnicí leží v třeboňské pánvi na soutoku řek Lužnice a Nežárky v nadmořské výšce okolo 410 metrů. Je důležitou železniční a silniční křižovatkou.

Poprvé bylo Veselí doloženo k r. 1259. Z majetku Rožmberků přešlo pak na krátkou dobu ke koruně královské. Roku 1362 je Karel IV. povýšil na město a obdálil právy, jaká měly České Budějovice.

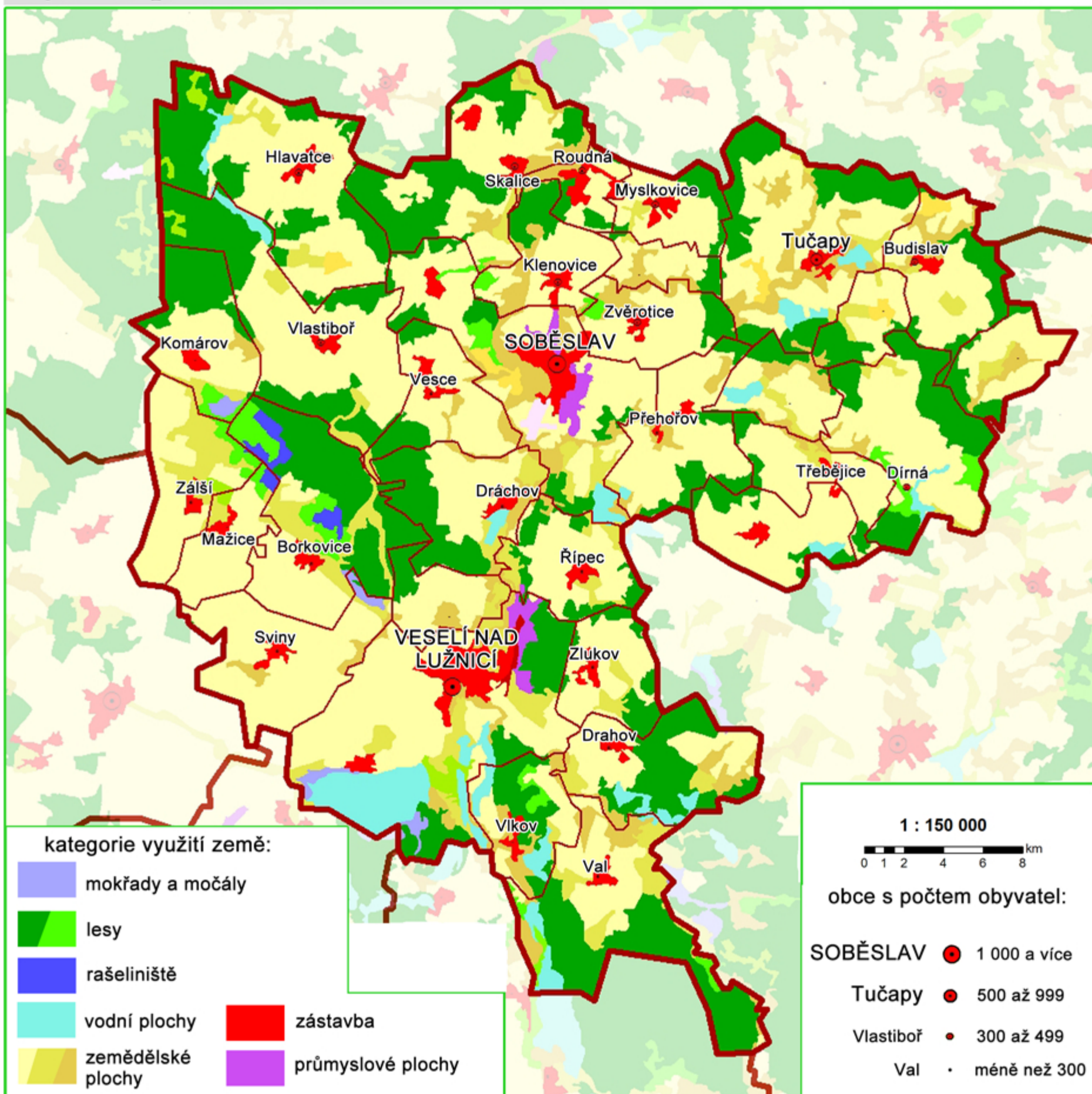
Katastrální výměra	-	29,56 km ²
Počet obyvatel	-	6 548 obyvatel
Průměrný věk	-	41,4 let
Index stáří	-	112,2
Sňatky	-	5,2 *
Rozvody	-	4,0 *
Živé narození	-	10,4 *
Zemřelí	-	8,6 *
Přistěhovalí	-	11,3 *
Vystěhovalí	-	20,3 *
Celkový přírůstek	-	-7,2 *
Přírůstek stěhováním	-	-9,0 *
Přirozený přírůstek	-	1,8 *

* na 1 000 obyvatel

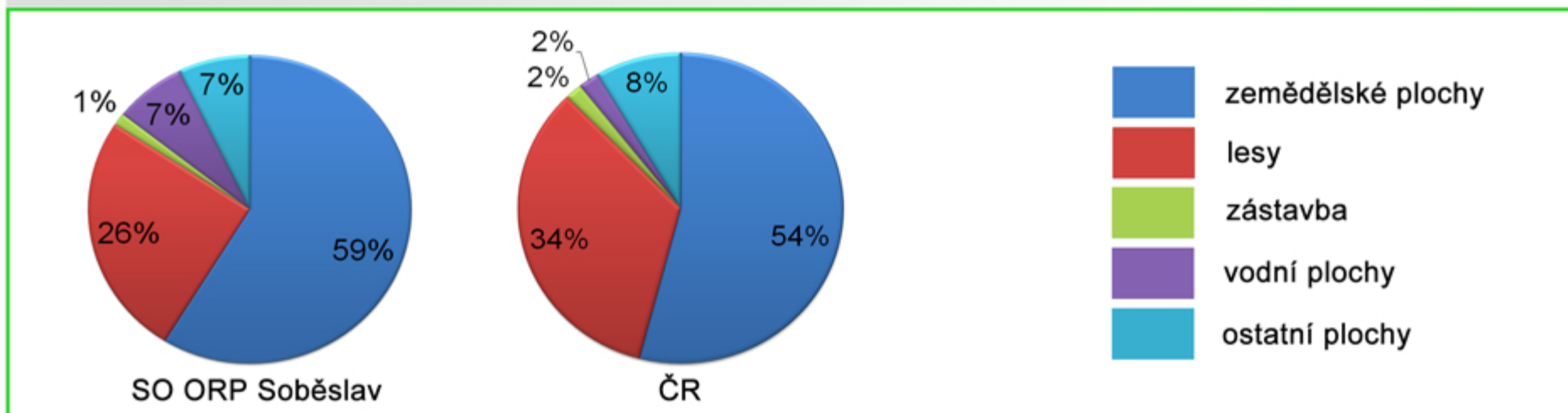
zdroj dat: Český statistický úřad, k 31.12.2010

Využití ploch, půdy

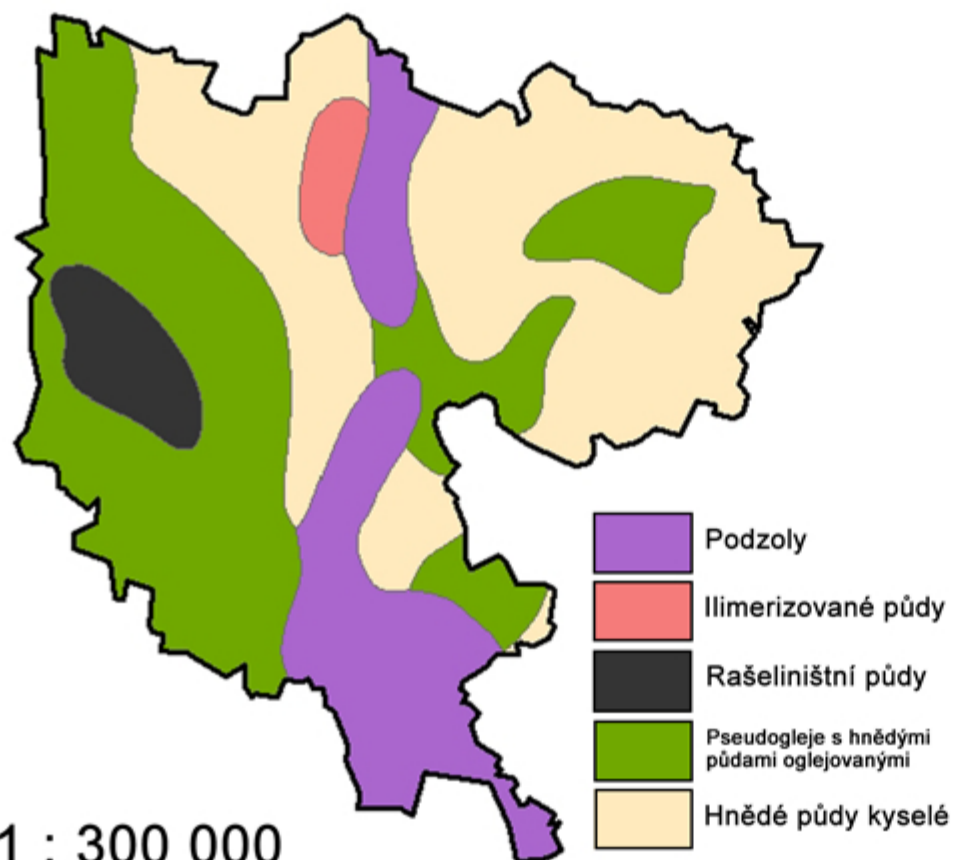
Využití ploch

Využití země - SO ORP Soběslav a ČR

Půdní typy

Historie těžby rašeliny na Soběslavsku

Podle vyprávění se borky začaly na blatech rýpat (jak se na blatech říká těžbě rašeliny) roku 1840. Ale již v 18. století znala schwarzenberská vrchnost vlastnosti suché rašeliny a na svých panstvích ji využívala k vytápění. Rozsáhlejší těžba, kdy palivo bylo dobýváno nejen pro potřebu místních obyvatel, ale bylo vyváženo až do Českých Budějovic, Třeboně, Tábora, Jindřichova Hradce nebo Milevska, začala v roce 1848.

Rašeliniště, rozkládající se na ploše 1 500 ha, získala i svoje charakteristická pojmenování. Největší část, patřící až do roku 1932 soběslavské vrchnosti, se nazývala Panská blata. Jiná oblast se nazývala Kozohlůdky, Svinenská leč, Slepíčák nebo Šmelcovna.

V roce 1916 došlo u neopatrnosti kuřáka, k velké katastrofě, kdy vznikl požár, který zachvátil více než 50 hektarů a se kterým místní bojovali několik týdnů. V druhé polovině 20. století se začala rašelina těžit ve velkém - strojově. Rašelina však přestává plnit funkci topiva a ve většině případů je využívána jako doplněk pro zkvalitnění zahradních půd a rovněž je důležitou látkou pro léčebné kúry v Bechyňských lázních.

Radonové riziko

Zvýšený výskyt radonu v určité lokalitě s sebou přináší nárůst nebezpečí výskytu rakoviny plic.

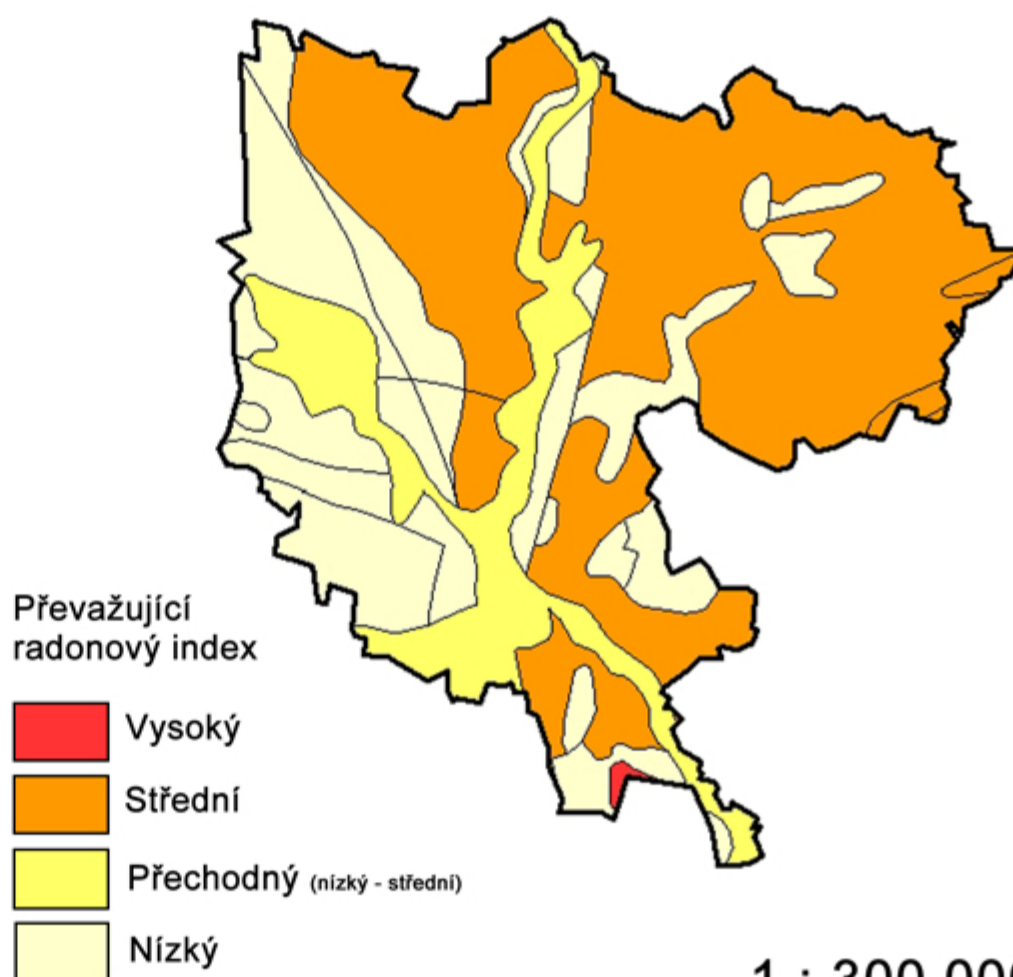
Nejvyšší koncentrace uranu i radonu jsou obvyklé ve vyvřelých, magmatických horninách, jako jsou např. žuly.

Kombinací dvou základních měřených parametrů - koncentrace radonu v půdním vzduchu a plynopropustnosti půd lze vypočítat radonový index na daném místě měření, charakterizovat statisticky převažující radonový index v geologických jednotkách a prezentovat jej v mapové formě. Hodnocení radonového indexu pozemku je součástí stavebního řízení a podle jeho úrovně projektant navrhuje odpovídající protiradonová opatření.

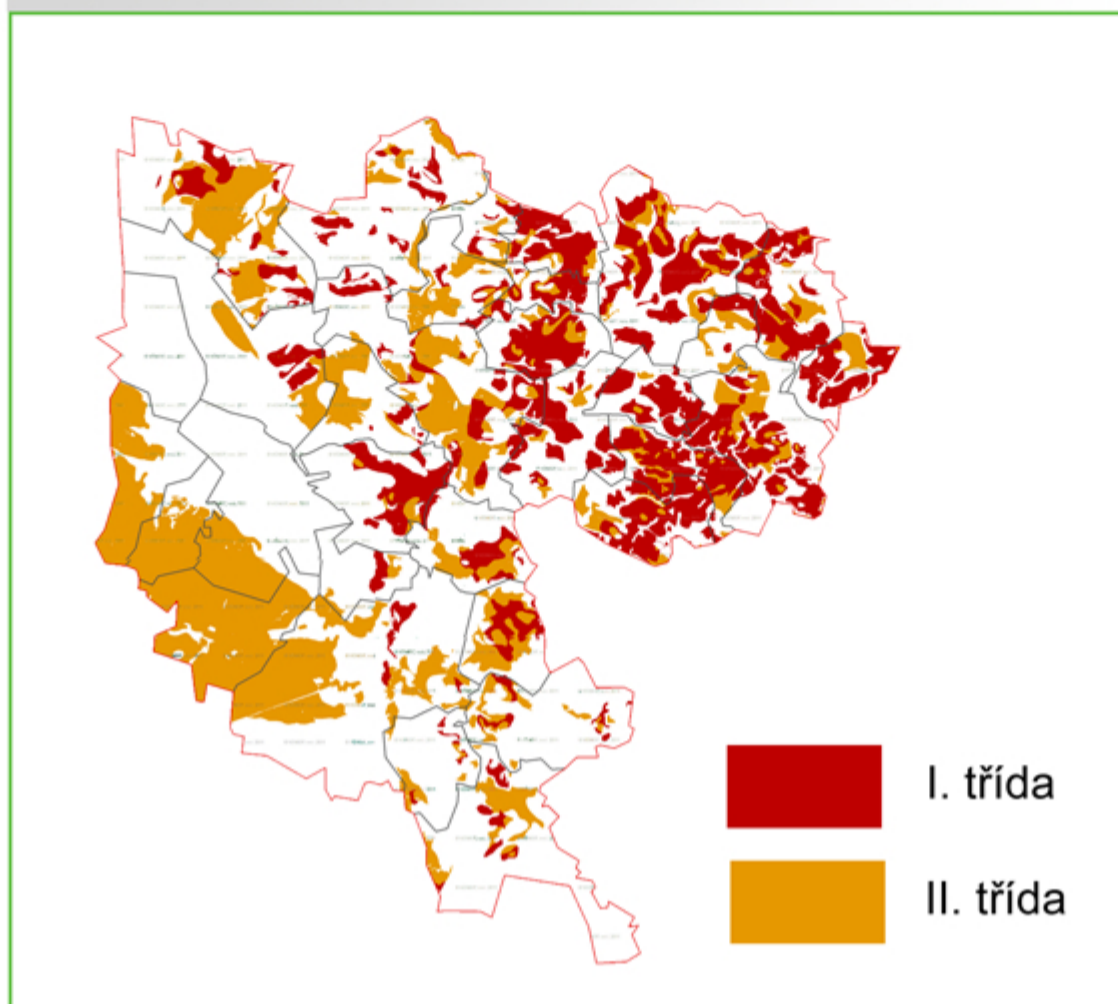
Hodnoty radonového indexu se uvádějí v kBq.m^{-3} , kdy hodnoty 10-20 jsou nízké, 20-40 střední a vyšší než 40 vysoké.

Česká republika se díky geologické stavbě řadí mezi státy s vyšší průměrnou koncentrací radonu v bytech.

Radonové riziko

Ochrana zemědělského půdního fondu

Zemědělský půdní fond je základním přírodním bohatstvím, nenahraditelným výrobním prostředkem umožňujícím zemědělskou výrobu a je jednou z hlavních složek životního prostředí.

Ochrana zemědělského půdního fondu, jeho zvelebování a racionální využívání jsou činnosti, kterými je také zajišťována ochrana životního prostředí. Zemědělský půdní fond tvoří pozemky zemědělsky obhospodařované a pozemky, které byly a mají být nadále zemědělsky obhospodařovány, ale dočasně obdělávány nejsou. Do zemědělského půdního fondu náležejí též rybníky s chovem ryb nebo vodní drůbeže a nezemědělská půda potřebná k zajišťování zemědělské výroby.

V ČR platí pro ochranu zemědělské půdy: Zákon č. 402/2010 Sb.; vyhláška MŽP č. 13 z dne 24. ledna 1994 kterou se upravují některé podrobnosti ochrany zemědělského půdního fondu a příloha vyhlášky 48/2011 Sb., kterou se definují třídy ochrany zemědělské půdy. Definuje se 5 tříd ochrany na základě zatřídění do BPEJ.

I. třída ochrany zemědělského půdního fondu

bonitně nejcennější půdy v jednotlivých klimatických regionech, které je možno odejmout ze zemědělského půdního fondu pouze výjimečně, a to převážně pro záměry související s obnovou ekologické stability krajiny

II. třída ochrany zemědělského půdního fondu

zemědělské půdy, které mají v rámci jednotlivých klimatických regionů nadprůměrnou produkční schopnost. Jde o půdy vysoce chráněné, jen podmíněně odnímatelné ze ZPF a to s ohledem na územní plánování, jen podmíněně využitelné pro stavební účely

III. třída ochrany zemědělského půdního fondu

v jednotlivých klimatických regionech se jedná převážně o půdy vyznačující se průměrnou produkční schopností, které je možné využít v územním plánování pro výstavbu a jiné nezemědělské způsoby využití.

IV. třída ochrany zemědělského půdního fondu

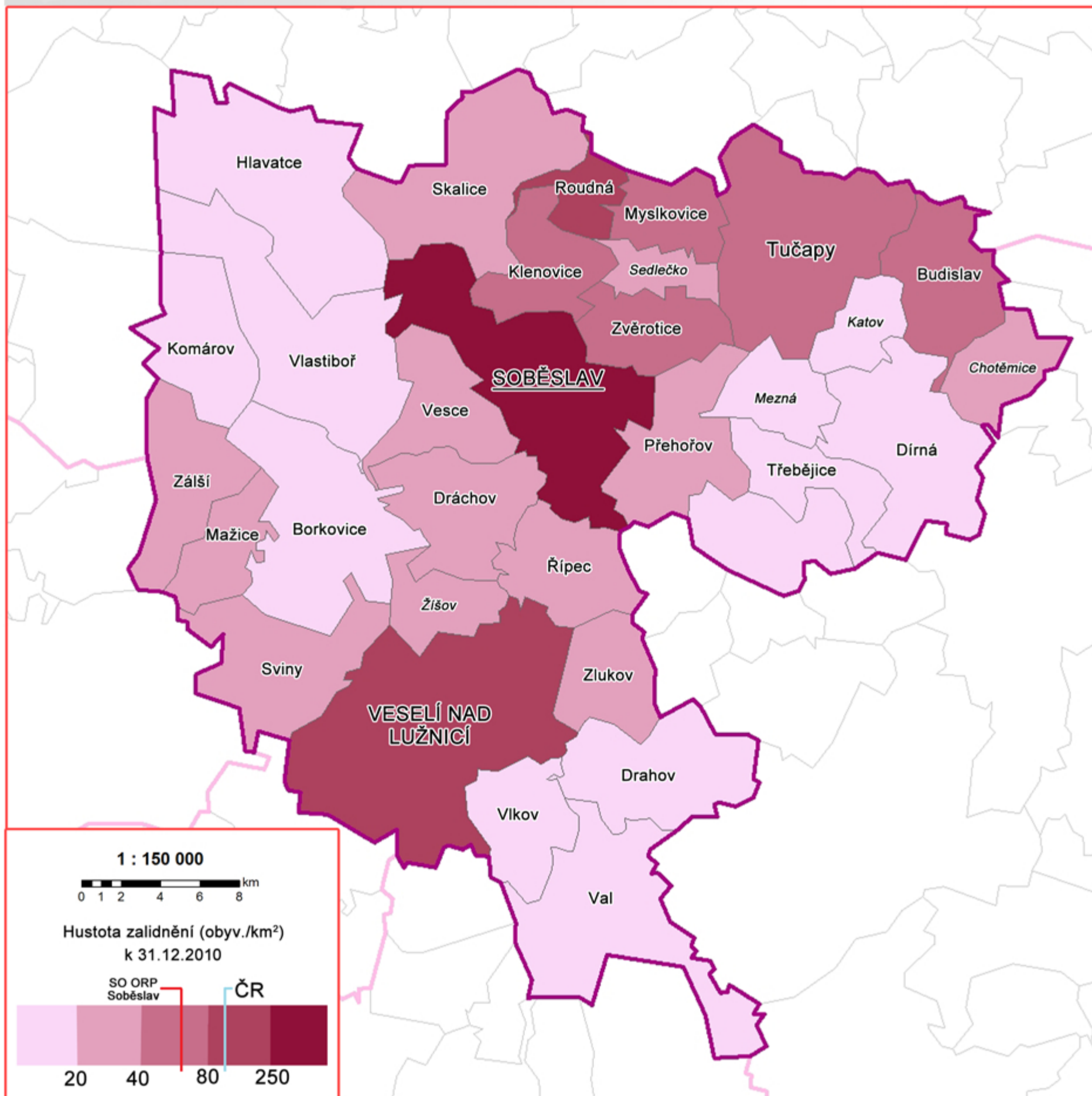
zahrnuje převážně půdy s podprůměrnou produkční schopností, jen s omezenou ochranou, využitelné pro výstavbu a i jiné nezemědělské účely.

V. třída ochrany zemědělského půdního fondu

sdužuje zbývající bonitované půdně ekologické jednotky (BPEJ), které představují půdy s velmi nízkou produkční schopností, jako jsou mělké půdy, hydromorfní půdy, silně skeletovité a silně erozně ohrožované. Tyto půdy jsou většinou pro zemědělské účely postradatelné.

Obyvatelstvo

Hustota zalidnění

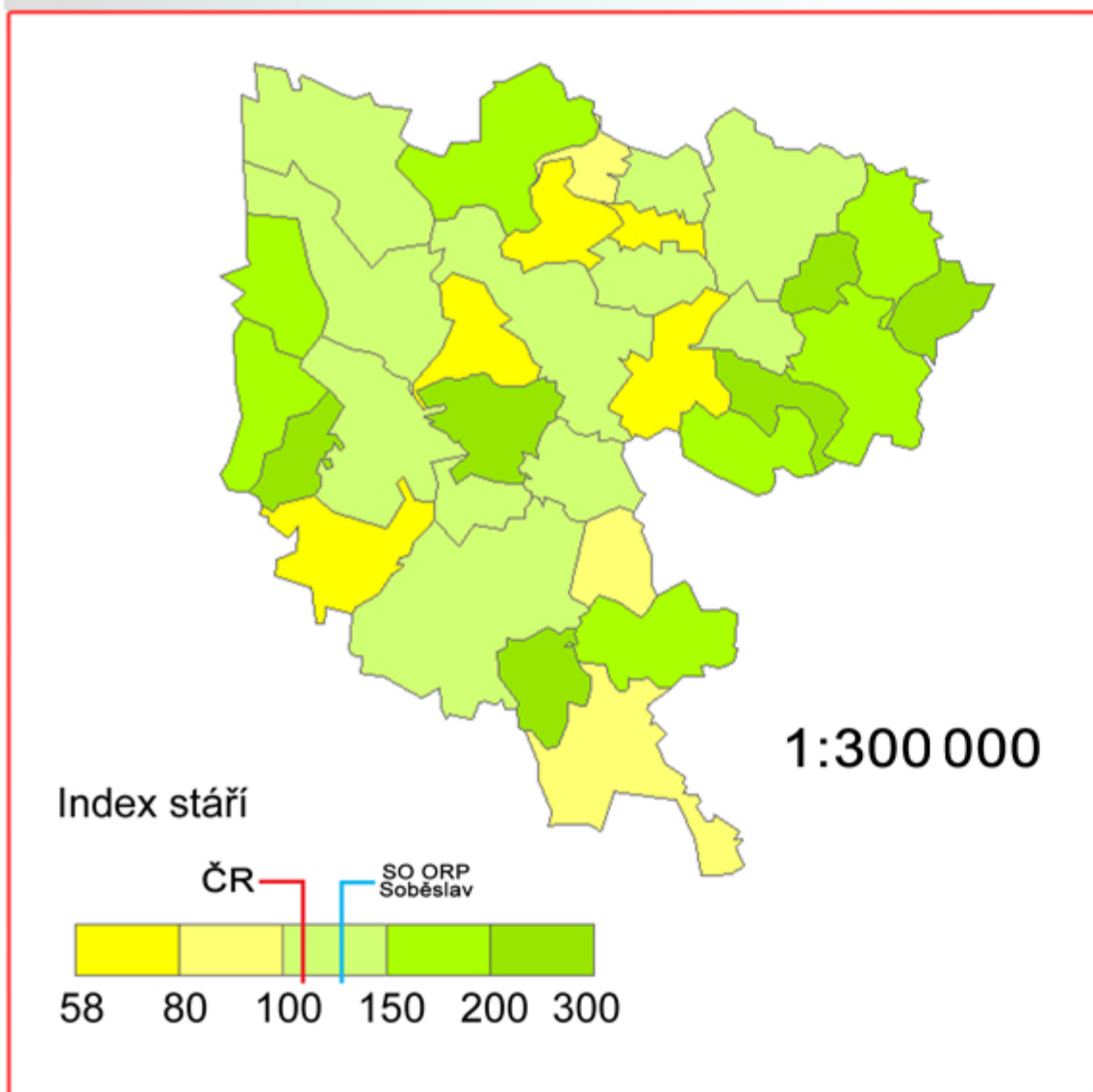
Počet obyvatel k 31. 12. 2010 byl v SO ORP Soběslav 22 237. Hustota obyvatelstva je 68,7 obyvatel na km², což je pátá největší v kraji. Průměrný věk obyvatel je 42,2 let, přičemž u mužů to je 40,7 let, u žen 43,2 let a SO ORP Soběslav je tak jedním z nejstarších regionů, co se průměrného věku obyvatelstva týče.

K datu 31. 12. 2010 se v regionu nacházelo 3 139 obyvatel ve věku 0 - 14 let (14,1 % z celkového podílu obyvatel), 15 293 obyvatel ve věku 15 – 64 let (68,8 %) a 3 805 obyvatel ve věku vyšším než 65 let (17,1 %).

Hustota zalidnění na 1 km² je 68,7, což je v poměru k Jihočeskému kraji lehce nadprůměrná hodnota. Průměr pro Jihočeský kraj je 63,5, nejvyšší hustota byla zaznamenána v SO ORP České Budějovice (168,1), nejmenší pak v SO ORP Vimperk (33,1).

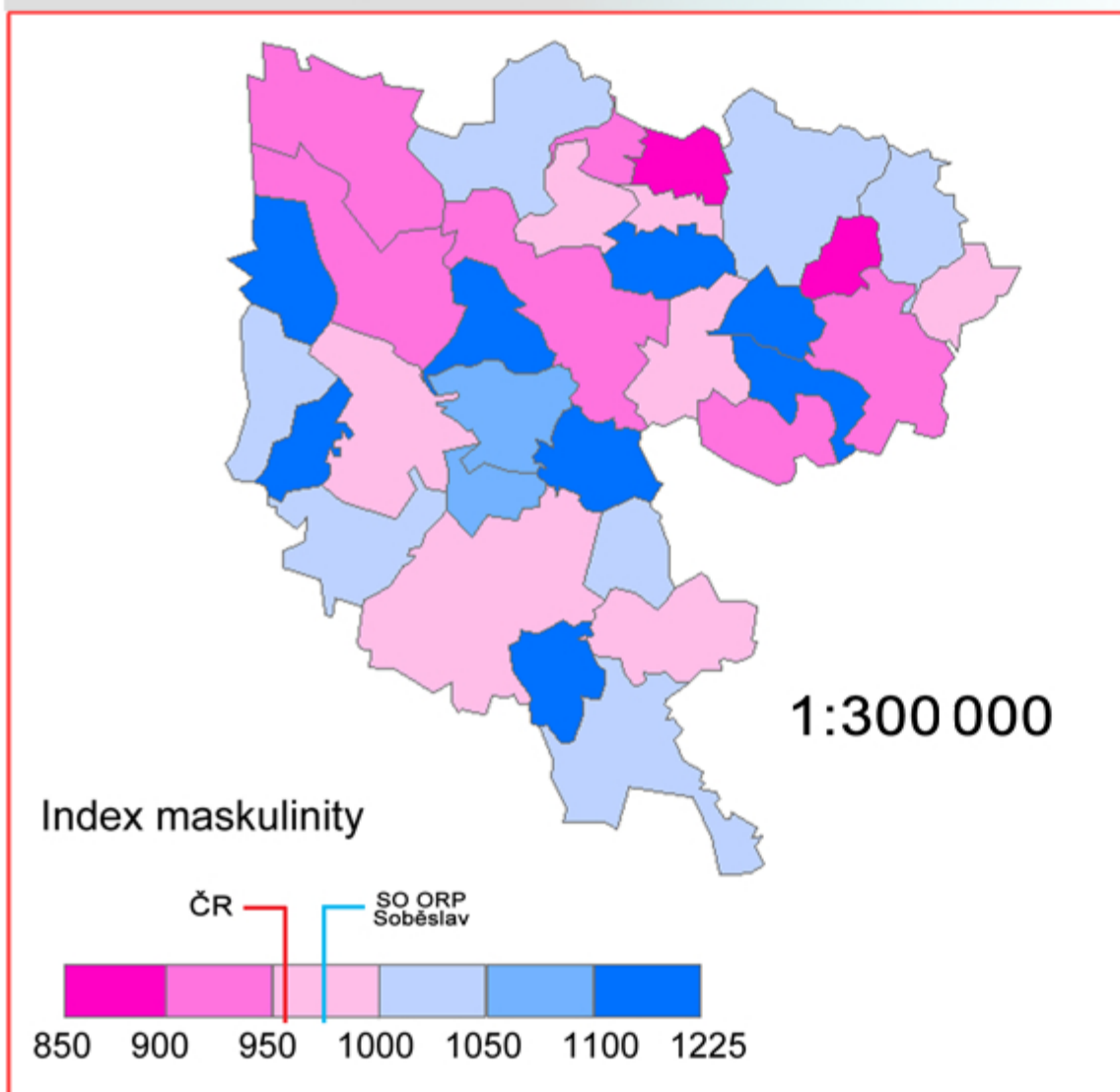

Struktura obyvatel podle věku

	počet ob.	průměrný věk	index stáří
SO ORP Soběslav celkem	22 127	42,2	125
v tom obce:			
Borkovice	235	43,0	129
Budislav	379	44,4	156
Dírná	435	43,9	200
Drahov	168	44,9	185
Dráčov	258	46,1	217
Hlavatce	361	42,5	119
Chotěmice	107	45,2	325
Katov	74	48,5	283
Klenovice	623	37,8	63
Komárov	121	44,5	180
Mažice	122	51,2	350
Mezná	108	42,4	141
Myslkovice	377	42,3	129
Přehořov	340	38,4	71
Roudná	534	41,8	111
Řípec	319	39,2	91
Sedlečko u Soběslavě	140	36,7	58
Skalice	469	43,2	157
Soběslav	7 215	42,8	134
Sviny	346	38,5	75
Třebějice	73	49,2	333
Tučapy	773	42,8	143
Val	251	41,4	90
Vesce	271	38,5	80
Veselí nad Lužnicí	6 455	41,7	115
Vlastiboř	310	43,2	132
Vlkov	153	47,1	293
Záliší	262	43,6	183
Zlukov	261	42,8	141
Zvěrotice	380	40,2	92
Žišov	207	39,9	103

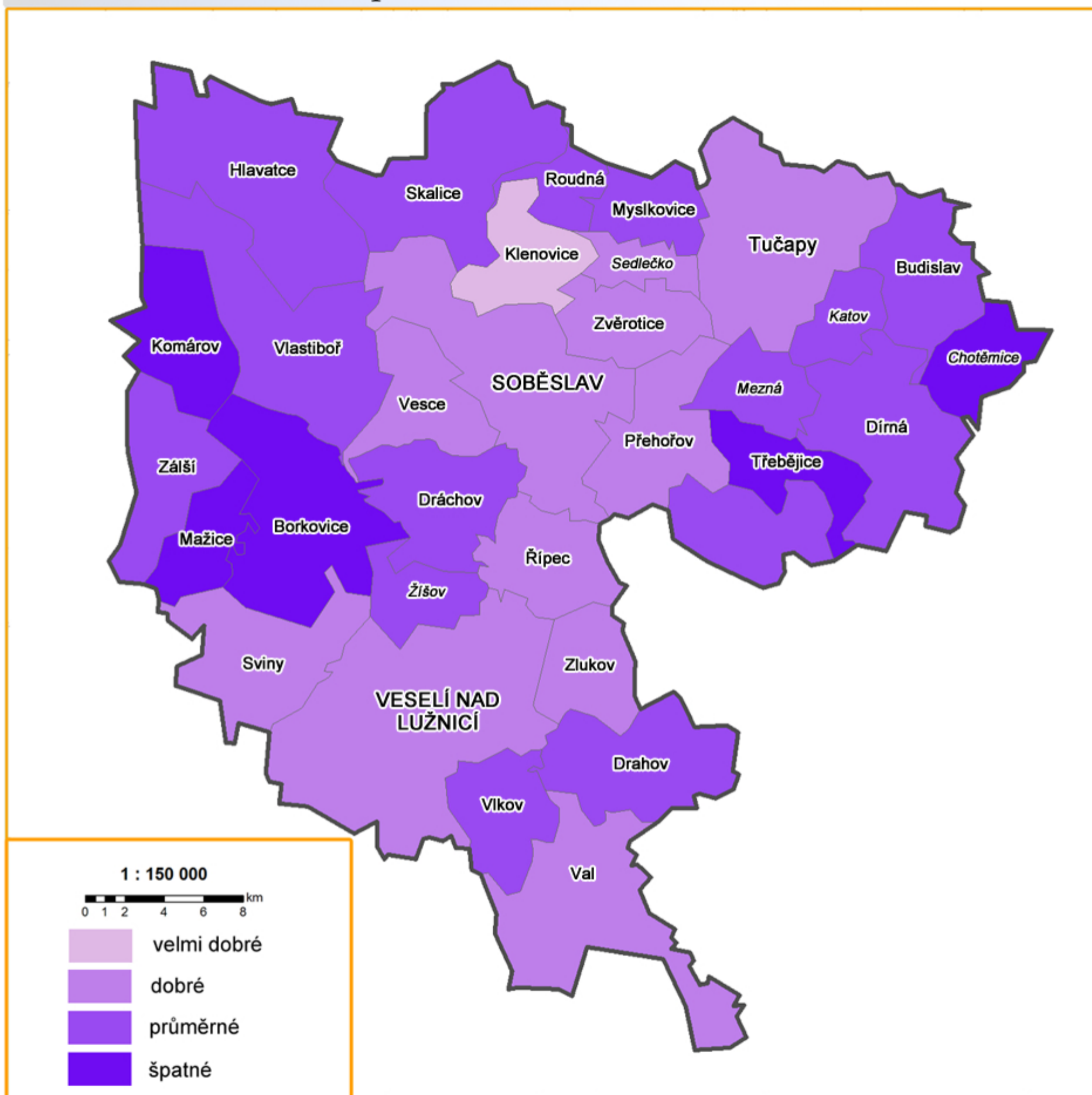
Struktura obyvatel podle pohlaví

	muži	ženy	muži %	ženy %
SO ORP Soběslav celkem	10 920	11 207	49,3	50,7
v tom obce:				
Borkovice	117	118	49,8	50,2
Budislav	193	186	50,9	49,1
Dírná	210	225	48,3	51,7
Drahov	84	84	50	50
Dráčov	135	123	52,3	47,7
Hlavatce	174	187	48,2	51,8
Chotěmice	53	54	49,5	50,5
Katov	34	40	45,9	54,1
Klenovice	305	318	48,9	51,1
Komárov	65	56	53,7	46,3
Mažice	64	58	52,5	45,5
Mezná	58	50	53,7	46,3
Myslkovice	176	201	46,7	53,3
Přehořov	167	173	49,1	50,9
Roudná	285	249	53,4	46,6
Řípec	152	167	47,6	52,4
Sedlečko u Soběslavě	70	70	50	50
Skalice	236	233	50,3	49,7
Soběslav	3 505	3 710	48,6	51,4
Sviny	177	169	51,2	48,8
Třebějice	39	34	53,4	46,6
Tučapy	389	384	50,3	49,7
Val	126	125	50,2	49,8
Vesce	147	124	54,2	45,8
Veselí nad Lužnicí	3 155	3 300	48,9	51,1
Vlastiboř	149	161	48,1	51,9
Vlkov	81	72	52,9	47,1
Záliší	132	130	50,4	49,6
Zlukov	135	126	51,7	48,3
Zvěrotice	193	187	50,8	49,2
Žišov	114	93	55,1	44,9

Pilíře udržitelného rozvoje

Hodnocení sociálního pilíře

K trvalé sociální udržitelnosti musí být kombinace populace, kapitálu a technologie ve společnosti konfigurována tak, aby životní úroveň každého jednotlivce byla adekvátní a bezpečná. Sociální rozměr udržitelnosti lze vyjádřit jako sociální soudržnost (kohezi). Dle Campbella (1996) jej můžeme na regionální a místní úrovni vyjádřit například mírou sociálního vyloučení nebo disparitami v prostorové a sociální dostupnosti vzdělání, zdravotní a sociální péče a rekreace.

V tomto případě jsme sledovali čtyři jevy: 1) občanskou vybavenost obcí, 2) index stáří obyvatel, 3) celkový přírůstek obyvatel, 4) poměr vysokoškolsky vzdělaných obyvatel.

Hodnocení velmi dobré v sociálním pilíři dosahuje pouze obec Klenovice; opačného hodnocení špatné dosahují obce Borkovice, Chotěmice, Komárov, Mažice a Třebějice. Celkové vyhodnocení formou tabulky je v příloze č.2